

ARADI KÖZLÖNY

Administrator delegat:
Dr. STAUBER JÁNOS

ARAD, ANUL 53. No. 213.
1938. szeptember 23., péntek.

Redactor responsabil:
SZ. JAKAB GÉZA

Proprietară: Societatea Anonimă p. editura ziarului Aradi Közlöny, înreg. în Reg. Publ. Periódice sub No. 146—1938. Trib. Arad.

Lemondott a Hodzsa-kormány, Sirovy vezérkari főnök kormánya vette át a hatalmat Csehszlovákiában

Chamberlain és Hitler újabb találkozása Godesbergben. — A szudétanémet-kérdés után veszik csak tárgyalásba a magyar és lengyel követeléseket. — Prága lázas napjai. — Buktatási kampány indult a francia és az angol kormány ellen..?

Mi történik a szudétanémet vidékeken..? Magyar és lengyel diplomáciai lépések Prágában

Godesberg. Elérkezett a csehszlovák probléma elintézésének döntő fázisa. Politikai körökben nem tartják lehetetlennek, hogy Chamberlain és Hitler első találkozása során is felmerült az a probléma, hogy a berchtesgadeni megállapodásoknál szélesebb alapon oldják meg a csehországi kisebbségi kérdést. Végeredményben megállapítják, hogy a világháború befejezése óta Godesbergben folyik le a legnagyobb fontosságú diplomáciai tanácskozás. A német lapok hangoztatják, hogy a londoni tervet bár még nem közölték, mégis minthogy Magyarország és Lengyelország bejelentették igényüket, az eredeti tervet most ki kell bővíteni.

Mint Londonból jelentik Chamberlain és kísérete délelőtt háromnegyed tizenegykor szállt repülőgépre a chestoni repülőtéren és menetrendszerűen, romániai időszámítás szerint délután fél kettőkor érkezett meg Kölnbe. Mielőtt az angol miniszterelnök repülőgépre szállt volna, rövid nyilatkozatot adott a repülőtéren reá várakozó hírlapíróknak. Többek között ezeket mondta:

— A csehszlovák kérdés békés megoldásának lényeges feltétele, hogy Anglia és Németország megértsék egymást. Remélhetőleg sikerülni fog az európai békét és biztonságot a legteljesebb mértékben végérvényes jelleggel biztosítani.

Ugyiszólván az utolsó pillanatban jelent meg a repülőtéren a francia nagykövet, aki szóval közölte az angol miniszterelnökkel Bonnet külügyminiszternek azt a feljegyzését, hogy a lengyel és magyar nemzetiségi kérdéseket csak a szudétanémet kérdés végleges letárgyalása után lehet napirendre tűzni.

Lengyel demars Prágában

Prága. (Rador.) Tegnap este Lengyelország követe megjelent a külügyminisztériumban és átnyújtotta Krofta cseh külügyminiszternek a varsói kormány erélyes hangú jegyzékét.

A jegyzékben a lengyel kormány kijelenti: követeli a lengyelek által lakott területek ugyanolyan szabályozását, mint ahogyan a szudétan-területek szabályozása történik.

Ettől az állásponttól a lengyel kormány nem hajlandó eltérni és a csehszlovák kormány haladéktalan választát kéri.

Varsó. A lengyel Távirati Iroda jelenti: A prágai lengyel követ közölte a cseh kormánnyal, hogy a lengyel kormány azonnali hatállyal felmondja az 1925-ben kötött lengyel—cseh szerződést, minthogy annak határozmányai időszertlenekké váltak.

Ugyancsak a Lengyel Távirati Iroda jelenti, hogy a lengyel államvasutak beszüntették a polgári forgalmat Lengyelország déli vonalain.

A polgári forgalom beszüntetése a nagymérvű csapatzállítások miatt történt.

A lengyel kormány demarsa mély megdöbbenést keltett Prágában. Krofta külügyminiszter nyomban a jegyzék átvétele után Benes elnökhöz sietett és értesítette annak tartalmáról. Nyomban ezután összeült a politikai miniszterek tanácsa, hogy megvitassa a lengyel jegyzékre adandó választ.

A lengyel kormány intézkedésére tegnap Prágában, Párisban és Londonban jegyzéket nyújtottak át a külügyminisztériumokban. Ebben a jegyzékben a lengyel kormány követeli a jelenleg Csehszlovákiához tartozó lengyel többségi területek Lengyelországhoz való csatolását. A lengyel kormány ezekre a területekre vonatkozólag ugyanazt az elbírálást követeli, mint a szudétanémet területekkel szemben. Kijelenti a varsói kormány, hogy a Lengyelországhoz kerülő területeken lakó cseh kisebbségek ugyanazokat a jogokat kapják, mint a német kisebbségek. Kijelenti a jegyzék, hogy a lengyel ki-

sebbség védelmére vonatkozólag Prágával kötött megállapodása tárgyalanná vált. Ezt a szerződést felmondottnak tekintik.

Lengyelország hat várost követel Csehszlovákiától

Varsó. A lengyel sajtó egyöntetűen Sziléziával foglalkozik és felsorolja azokat a városokat, amelyeket Lengyelország visszakövetel Csehszlovákiától. Ezek a városok: Teschen, Fritstak, Ibelunkov, Bohunin, Karvina és a bogami vasúti csomópont. Ezekben a városokban és környékükön 200.000 lengyel lakik. A lengyel kormány nem akar tudni népszavazásról,

A magyar kormány demarsa

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A magyar kormány az utóbbi hetek eseményeinek hatása alatt felhívást intézett Németország, Olaszország, Franciaország és Anglia kormányaihoz, amelyben kérte, hogy a csehszlovák probléma megoldásánál legyenek tekintettel a Csehszlovákiában élő magyar kisebbség érdekeire. A Londonnak és Párisnak átnyújtott jegyzék hangsúlyozza, hogy a csehszlovák probléma megoldása nagyon egyoldalú lenne, hogyha a német problémán kívül a többi kisebbségi népek vitális érdekeit figyelmen kívül hagynák.

hanem azt követeli, hogy szudétanémet mintára a lengyel lakta területeket csatolják Lengyelországhoz.

Magyarország és Lengyelország csehszlovákiai igényeinek Londonban történt bejelentésével kapcsolatban angol politikai körökben úgy tudják, hogy Halifax lord külügyminiszter biztosította a magyar követet és a lengyel nagykövetet, hogy a két ország kívánságait tekintetbe fogják venni. A külügyminiszter hozzáfűzte kijelentéséhez, hogy mindennek előtt a szudétanémet kérdést kell elintézni, mert az a kérdés háborús veszélyt rejt magában. A lengyel nagykövet tegnap este újból felkereste Halifax lord külügyminisztert, aki később a francia és olasz nagykövetekkel folytatott félórás megbeszélést.

A prágai magyar követ tegnap este megjelent Krofta külügyminiszternél és átnyújtotta a magyar kormány demarsát, amelyben a német probléma rendezésével egyidejűleg a magyar problémának a szudéta kérdéssel azonos módon való megoldását kérte. Krofta csehszlovák külügyminiszter azzal a megjegyzéssel vette át a magyar kormány demarsát, hogy azt nyomban Benes dt. köztársasági elnök elé terjeszti és egyben megjegyezte, hogy a prágai lengyel követ hasonló demarssal kereste fel a köztársasági kormányt.

Eddig szól a Magyar Távirati Iroda hivatalos jelentése.

A prágai kormány sorsdöntő drámai manifestumának szövege

A prágai kormány szerdán délután hat órakor adta meg a végleges választ, hogy a londoni javaslatot tenfartás nélkül elfogadja. Tegnap este fiz órakor a csehszlovák rádióállomások közölték a prágai kormány hi-

vatalos manifestumát, amelyben bejelenti Csehszlovákia népének, hogy az angol-francia javaslatot elfogadta.

— Az a válság — mondja a manifestum, — amely Európát hatalmába kerítette, a te-

tőpontra lépett. Husz évi csend és békesség után a szomszédokból irányuló dinamikus erők békés államunkat fenyegették. Bardaink ek kor úgy találták, hogy országunk békéjét csakis területi áldozattal lehet biztosítani. Hiába ajánlottuk fel, hogy szívesen járulunk a nemzetközi döntőbírók elé, az angol-francia közös demars ezen ajánlatunkat is elvetette. Olyan válságos helyzet előtt álltunk, amely országunkat alapjában rendítette volna meg. Elnökünk nem tehetett mást, minthogy elfogadta ezt a megoldást.

— A csehszlovák kormány továbbra is vezet az ügyeket és a megoldási tervet a nemzetgyűlés elé terjeszti ama okokkal egyetemben, amelyek e megoldás elfogadására készítették. Államunk függetlenségét és szabadságát az új keretek között is biztosítani fogjuk. A londoni határozat alapján diplomáciai tárgyalások indulnak meg.

Benes és Vevricska búcsúja

Tegnap éjjel után a cseh rádióleadó rendkívüli közvetítést adott a Hradczinból. Az elnöki palota erkélyéről Benes dr. köztársasági elnök beszédet intézett a tüntetőkhez és többek között ezeket mondotta:

— *Meg akarom könnyíteni úgy a magam, mint a ti fájdalom sziveiteket, amely az utóbbi napokban annyit vészelt a bekövetkezett szomorú események izgalmában. Visszéltek méltóságteljesen azt a nagy csapást, amely a cseh nemzetet területi integritásának megbontásával éri.*

Ezután Vevricska propagandügyi miniszter lépett a rádiómikrofonhoz és ő jelentette be, hogy a csehszlovák kormány az események súlya alatt kénytelen volt a francia-an-

gol tervet teljes egészében elfogadni. Vevricska a következőket mondotta:

— *Éppen akkor, amidőn a csehszlovák köztársaságra a legsúlyosabb gondok nehezedtek, hatalmas barátai nem voltak hajlandók támogatni. A szovjet unió közölte, hogy csak Franciaországgal együtt tud katonai támogatást nyújtani a köztársasági kormánynak, majd később arra az álláspontra helyezkedett, hogy amennyiben Franciaország nem hajlandó katonai segítséget nyújtani, csak az esetben nyújthat támogatást, ha a Népszövetség támadó félnek mondja ki Németországot. Így egyedül maradtunk és semmi más nem maradt hátra mint elölgadni a nekünk kínált feltételeket.*

Lemondott a Hodzsa-kormány

Prága. A Hodzsa-kormány délelőtt tíz óraker benyújtotta lemondását BENES elnöknek. A lemondást ZENGEL prágai polgármester rádióleadón közölte a cseh néppel és ennek során bejelentette, hogy nemzeti koncentrációs kormány alakul, amely magában foglalja a politikai pártok vezetőit és a hadsereg vezetőit is. Délben Sirovy tábornok intézett rádiószózatot az ucca tömegéhez. A tábornok felszólította a munkásokat, hogy térjenek vissza a gyárakba, mert tüntetésekkel nem lehet javítani az ország helyzetén. Illetékes párt részéről Zengel polgármester vesz részt az végleg eltávozik helyéről.

csehszlovák nép hozzájárulását megszerezzék a kormány elhatározásához.

A csehszlovák rádióállomások csütörtökön délelőtt felhívást intéztek valamennyi szokol-főkhoz, hogy központi székhelyeiken várják be Prága rendelkezéseit.

Köd és halál

Irtó: PIERRE VILLETARD

— Micsoda köd! — panaszkodott Thérèse — hajtsd fel jól a gallérodot! — és csókra nyújtotta arcát Rogernek, férjének. — Rossz színben vagy, — tette hozzá — hallottalak köhögni. Meg vagy hűve? Nem volna szabad ebben az időben kimened.

— Hó vége van, fiam, — mondta Roger — nagyon sok a dolog — megcsókolt a felesége arcát és becsapta maga után az ajtót.

— Szegény Roger, igazán lelkiismeretesebb a kelleténél! — sóhajtott Thérèse. Csak a fizikai jólét érdekelté és már régen megfedekezett róla, hogy a boldogság kényesebb, törekenyebb jószág.

Ha láthatta volna Rogert! Sietve vágott át a place des Chartreux-n, holott balra kellett volna fordulnia, ha egyenesen az irodába igyekszik. Besietett a Nantesi Bankba és kivette egész megtakarított pénzüket, 32.500 frankot. Istenem! Holnap már Párisban! Másnap a Riviérán lesz! S már sietett is az irodába. Ma utoljára.

— Semmi ujság? — kérdezte közömbösen a fiatal gép- és gyorsírónőtől, aki maga is csak éppen felemelte fejét, mikor aligazgatója belépett. Senki se tudott viszonyokról az irodában és senki se gyaníhatta, hogy másnap együtt utaznak el, szökve, örökre.

— Semmi — felelt a csinos fiatal leány és tovább dolgozott.

Roger munkájába merült. Néhányszor köhögő-roham fogta el. Később pedig érezte, hogy feje egyre forróbb lesz. „Lázam van” — gondolta, de nem törődött vele. Szédült egy kicsit, de erőt vett magán. Estefelé észrevétlenül intett a leánynak és kiment az előszobába. A leány követte.

— Holnap reggel nyolc óra negyvenkor, — mondta suttyogva — párisi gyors. En poggyászt se viszek magammal.

— Nincs valami bajod? — kérdezte aggódva a leány — a szemed úgy csillog. És köhögni is hallottalak.

— Semmi, — mondta Roger rekedten — majd a déli nap meggyógyít.

De egyre emelkedett a láza. Mikor a megsűrűsödött ködben visszasietett lakása felé, időnként nem tudta, merre viszi a lába. „Egy grogot kell innom” — mormolta.

— Nahát! Roger, te beteg vagy, — fogadta Thérèse — ég az arcod! Látod, milyen csacsóság volt ilyen időben elmenni hazulról. Most azonnal feküdj le!

— Semmi, semmi — suttyogta Roger, de nem volt ereje ellenkezni. Pokolian rosszul érezte magát. Azzal vigasztalódott, hogy jól kialussza magát, akkor holnapra rendbe jön, azután majd a Riviérán kiheveri ezt a kellemetlen hülést. De nem tudott elaludni. Rázta a hideg és a láz és ébren volt még akkor is, mikor bekuszott az ablakon a hideg téli reggel szürke fénye. Thérèse se aludt. Egész éjjel virrasztott beteg férje mellett. Hét óraker Thérèse homlokára tette kezét és rémülten nézett rá:

— Azonnal hivatni fogom Tournier doktort — mondta.

Mikor kiment, Roger ledobta a takarót és fel akart kelni. Kábultan hanyatlott vissza. Nem volt ereje. Thérèse már vissza is jött. Betakarta és Roger most már fásultan türe. Szeme előtt megcsillant a tenger, egy gyönyörű szálloda, ahol lakni akart volna. Mindennek vége. Egy óra múlva indul a párisi vonat. Nélkülük.

— Majd irok az irodába, hogy beteg vagy — mondja Thérèse és Roger gyengeségében elérzeke-

A német rádióállomások jelentése szerint a szovjetorosz kommunista párt hét magasrangú tisztviselője Csehszlovákiaba érkezett és megbeszéléseket folytatott a csehszlovák kommunista párt vezetőivel. A Ceteka ügynökség hivatalos helyről szerzett információ alapján a hírt a legerélyesebben megcáfolja. (Rad.)

A német távirati Iroda jelentése szerint a határon ismét incidensek látszódtak le és pedig a csehszlovák csendőrök állítólag a német határon túl is üldözöbe fogtak két szudetanémet-szökevényt, akik a határt képező partak hidjára egy gránátot dobtak. A csehszlovák csendőrök csak a szudetanémet katonaság közbelépésére vonultak vissza.

Véres események Teschenben

A Magyar Távirati Iroda varsói jelentése szerint Teschenben véres összetűzésre került a sor a lengyel lakosság és a cseh katonai karhatalom között. A felzgatott lengyel lakosság megtámadta az egyik cseh csendőrjárórt, hogy lefegyverezze. A csendőrök tüzelni kezdtek a lakosságra és ennek során több ember súlyosan megsebesült. Varsóban a hír nagy izgalmat keltett és ez az izgalom minden valószínűség szerint kijelzésre fog jutni a mai napra összehívott propaganda-gyűlésen.

Tüntetések Prágában

Hajnali fél négykor még tüntetett a prágai uccákon fel és alá hullámzó lakosság. Tegnap délelőtt újabb marxista jellegű tüntetés kezdődött. A gyárakból a város központjára felé tartó tömeg cseh nemzeti és vörös lobogókkal vonult fel és elárasztotta a fontosabb utvonalakat. A tüntetések egyes vidéki városokra is kiterjednek. A prágai középületeket acélsíkos csendőrök szállták meg. A felvonuló tömegek elkeseredetten szidalmazták Franciaországot és Angliát, majd a Wilson pályaudvar előtt lévő Wilson szobornak leütötték a fejét. Hatósági részről rádióhangszórokon intik csendre és fegyelemre a felvonulókat. A munkások ökölbeszorított kézzel köszöntik a hatósági közveket, akik szintén ökölbe szorított kézzel fogadják a köszöntést. A tömeg lelkesen élteti a cseh hadsereget és katonai diktatúrát követel.

Hazatért a magyar kormányzó

Budapest. Horthy magyar kormányzó csütörtökön reggel németországi utjáról visszaérkezett Budapestre.

nyült, mikor felesége aggódó arcát látta.

Nagyon beteg volt. Csak itt-ott eszmélt rá, hogy Thérèse szorgoskodik körülötte! Mennyire szereti! Mennyivel jobban szereti, mint megérdemli! Ha tudná! A láz delíriumában emlékezett rá, milyen fényesen indult pályája a banknál, milyen szép volt Thérèse, mikor megismerte. Szüleire emlékezett, azután arra a házra, amelyet vásárolni akartak, amelyre a pénz gyűjtötte s amelyet már olyan pontosan elképzelték, kifestettek. Mindez furcsa, szinte színes ködben hullámozott előtte s ez a köd sokkal sűrűbb volt, mint az, amelyben a múlt nap utoljára indult az irodába. . .

Thérèse zokogott. A szomszédok egymásután járultak eléje, azután megérkezett a bank igazgatója és vezérigazgatója:

— Milyen szép karrier előtt állt! Le vagyunk sújtva . . .

Este hat óraker Thérèse kisírt szemmel látott hozzá, hogy halott férje holmiját elrakja. S mikor azt a ruhát tette szekrénybe, amely utoljára volt rajta, egyszerre érezte, valami van zsebében. En megtalálta benne a bankjegyeket. Érthetetlenül meredt a csomagra. Azután felzokogott. Azt hitte, megértette: „Szegény, érezte, milyen beteg. Arra gondolt, ha kiveszi a pénzt, megtakarítja nekem az örökösödési illetéket. Rám gondolt, mindig csak rám gondolt . . .”

CORSO: 5, 7.15 és 9.30 óraker. Tel. 20-65.

Ártatlanul vádolva

Páris, a büntetés város és egy nagyvárosi család megráztató élete

Renée Saint-Cyr, Jean G., Inles Berry

Megkezdődött a godesbergi tanácskozás

Köln. Chamberlain angol miniszterelnök és kísérete romániai időszámítás szerint délután fél kettőkor érkezett meg a kölni repülőtérre. Az angol kormányfőt Ribbentrop külügyminiszter fogadta. Egy védőosztagos század tisztelgett Chamberlain előtt, majd az angol miniszterelnök Ribbentrop külügyminiszter kíséretében gépkocsira szállt és Godesbergbe utazott.

Hitler kancellár délelőtt tíz órakor érkezett meg Godesbergbe, Ribbentrop külügyminiszter, Göbbels propagandaügyi miniszter, Dietrich sajtófőnök és Himler védőosztagparancsnok kíséretében.

Megbízható helyről szerzett angol értesülés szerint Hitler kancellár a godesbergi találkozón követelni fogja, hogy a szudétánémet vidéket egy hét leforgása alatt csatolják vissza teljes egészében Németországhoz. Benes köztársasági elnök és a kormány németellenes tagjai azonnal mondjanak le. Mindaddig az ideig, amíg a csehszlovák köztársasági kormány vissza nem adja Magyarországnak és Lengyelországnak azokat a területeket, amelyeket ezek a kisebbségek nagy lélekszámban laknak, a német birodalmi kormány nem garantálhatja Csehszlovákia területi épségét. Amennyiben azonban Hitler követeléseinek érvényt szereznek, úgy a német birodalmi kormány

huszonöt évre szóló megnevezési szerződést ajánl fel az angol birodalomnak.

Chamberlain, amint a délután folyamán Godesbergbe érkezett, azonnal megkezdte tanácskozását Hitler birodalmi vezérrel. Mint tolmács és jegyzőkönyvvezető dr. Schmidt miniszteri tanácsos és Kirk Patrick, a berlini angol nagykövetség titkára vettek részt a tárgyaláson, amelyet fél 7 órakor megszakítottak és a szálloda földszinti tárgyalójába vonultak, ahol Ribbentrop báró külügyminiszter is bekapcsolódott a megbeszélésekbe. A tanácskozás tartamára a Dressen-szálló környéke két lezárták, hogy a tárgyaló feleket az érdeklődő közönség ne zavarja. A záróvonalon túl ezrekre menő tömeg várta türelmetlenül a híreket és a politikusok megjelenését. Amíg Hitler és Chamberlain tanácskozása folyt, a szálloda előcsarnokában a német és az angol kíséret tagjai feszélyenül beszélgettek egymással. Hitler és Chamberlain a földszinti tárgyalóban újabb háromnegyed óráig folytattak eszmecsereket, majd negyed 8 órakor, összesen 3 és negyed óras tanácskozás után a tárgyalásokat megszakították és folytatásukat péntek délelőttre tűzték ki. Hitler a szálloda előcsarnokában bucsuzott a petersbergi szállására gépkocsizó angol miniszterelnöktől, aki előtt, amikor gépkocsijába lépett, az SS rohamosztagosok őrsége, dobpergés közben feszélyen tisztelgett.

Mit tervez Németország?

A Havas kiküldött munkatársa Godesbergből a következőket jelenti:

A kancellár és az angol miniszterelnök újbóli találkozásának előestéjén a berlini körökben az a vélemény alakult ki, hogy a békét sikerült biztosítani. Ezeknek a köröknek azonban nagy gondot okoznak azok a kérdések, amelyek a csehszlovák kérdés rendezésére, különösen pedig a szudétánémet terület körülhatárolására vonatkoznak. Ugyanis majdnem lehetetlenségnek látszik, hogy az összes csehszlovákiai németek visszakerülhessenek a német birodalomhoz, miután sok helyütt csehekkel vegyesen laknak. A német körök ezért a török-görög háború után véghezment lakosságcseréhez hasonló eljárás alkalmazásának lehetőségét tanulmányozzák, hogy ilyenformán módot nyújtsanak az összes csehszlovákiai németeknek a német birodomba való visszatéréséhez. Godesbergben állítólag arról is szó lesz, hogy ezt a kérdést szélesebb, egész Európát felölelő alapon tárgyalják meg és nem csupán szudétánémet vonatkozásban.

— Német körök úgy látják, — folytatja a Havas levelezője, — hogy Godesbergben meg fogják hosszabbítani a megbeszéléseket, hogy alkalom nyíljon a szudétánémet kérdésen kívül az összes európai kérdések alapos megvitatására. A német körök ebben a kérdésben nagyon titoktartóak és csupán arra szorítkoznak, hogy egyes kérdésekre igen tág célzást tegyenek. Így célzás történt a fegyverkezések általános korlátozására. Célzás történt továbbá egyes olyan eshetőségekre is, amelyek lehetővé tennék, hogy az angol-német kétoldali értekezlet szélesebb alapon álló megbeszéléssel végződjön, amelyen francia és német államférfiak is részt vesznek.

Chamberlain miniszterelnök Godesbergből való visszatérése után a rádióba beszédet mond, amelyet a világ összes rádiói közvetíteni fognak. Ebben a beszédben Chamberlain a csehszlovák kérdéssel kapcsolatban a világpolitika összes kérdéseit felöleli és pontos képet ad a nemzetközi helyzetről.

Német-lengyel-magyar katonai szövetséget kötöttek

Párisból jelenti a Rador: A francia sajtó foglalkozik a magyar államférfiak németországi utjával.

Az Epoca című lap azt írja, hogy Magyarországot és Lengyelországot erősen támogatja Németország és Olaszország. Berlin teljes befolyást akar Középeurópában és ezt célozzák a most megkötött magyar és lengyel szövetség. A francia lap ugyanis befejezett ténynek említi meg, hogy meg-

kötötték a magyar-német és német-lengyel katonai szövetséget.

A Daily Telegraph jelenti, hogy Göbbels propagandaügyi miniszter a külföldi újságíróknak tett nyilatkozatában kijelentette, hogy Németország nem háború küszöbén, hanem háború közepén van, amely háborút az a hatalom nyeri majd meg, amelynek vezetői jobb idegzetűek.

A csehszlovákiai magyarok önrendelkezési joga

A Rador jelentése szerint a Magyar Távirati Iroda olyan közleményt közöl, hogy a magyar hivatalos körök meg vannak elégedve a keddi berchtesgadeni megbeszélés eredményével. A jelentés leszögezi, hogy Magyarország teljes bizalommal tekint a további események elé és minden rendelkezésére álló eszközt igénybe vesz a Csehszlovákiában élő magyarok önrendelkezési jogának biztosítására. A Magyar Távirati Iroda jelentése leszögezi, hogy a keddi megbeszélés kizárólag a csehszlovák kérdésre vonatkozott.

Moratóriumot rendelt el a cseh kormány

Prágából jelentik: A takarékpénztárakat egész Csehszlovákia területén megostromolják. A postai takarékpénztár előtt hosszú sorokban állanak azok, akik ki akarják venni betéteiket. A kormány rendeletet adott ki, amelylyel átmenetileg korlátozta a takarékbetétek valamint a magánbiztosítási összegek kijutását. A moratórium elrendeli, hogy naptári hónapoként a betéteknek csupán 3 százaléka fizethető ki. Nem esik korlátozás alá az adó fizetésekre, az alkalmazottak munkabére stb. valamint hasonló célokra szükséges összegek felvétele.

London. A tőzsdén a csehszlovák értékpapírok zuhanása minden eddigi arányokat felülmul. Az 1922. évi 7,5 százalékos kölcsön árfolyama 58 pontról 42-re, a 8 százalékos csehszlovák állampapír árfolyama pedig 66 pontról 52 pontra zuhant.

Prága. A kormány legújabb rendelete szerint a tőke kicsempészése és a külföldi követelések szándékos külföldön hagyása súlyos büntetést von maga után. Ezeket a büncselekményeket a rendelet 1—20 esztendeig tartó súlyos börtönnel és vagyonefelkobzással bünteti.

Lengyelország katonai intézkedéseket tett

Varsóból jelentik: Hivatalosan megerősítik azokat a híreket, hogy a lengyel honvédelmi kormány a csehszlovák határon nagy csapattesteket vont össze. Ez azt jelenti, hogy a lengyel kormány már nem ragaszkodik a népszavazáshoz, hanem nyilván és egyenesen visszaköveteli azokat a területeket, amelyeken tömegesen lengyelek laknak.

A párisi lengyel nagykövet tegnap különben megjelent Bonnet francia külügyminiszternél és bejelentette, hogy Lengyelország visszaköveteli a tescheni területeket.

Moscicky lengyel elnök utazik Németországba?

Budapestről jelentik, hogy a magyar kormány tegnap este hat órakor minisztertanácsot tartott. Ezen Imrédy miniszterelnök beszámolt a berchtesgadeni megbeszélésekről.

Varsói jelentések szerint nagyon valószínű, hogy Göring marsall vadászatra hívja meg Moscicky lengyel köztársasági elnököt, Keletporoszországba.

A német-magyar egyezmény tartalma

A „Lumea Românească” prágai tudósítója Horthy kormányzó németországi utjával kapcsolatban a következőket írja:

— Horthy kormányzó poroszországi utja Prágában nyugtalanítást keltett. Jól tudják, itteni politikai körökben, hogy a magyar kormányzó utja a cseh-német kérdéssel van kapcsolatban. Azt is tudni vélik, jól értesült körökben, hogy Magyarország olyan egyezményt fog kötni Németországgal, amely megengedi, hogy a német csapatok Magyarországot felől megtámadhassák Csehszlovákiát. Bizonyos, hogy a „jóakaratu semlegeség”, amelyet Horthy kormányzó pár héttel ezelőtt lezajlott kielői látogatása során állapított meg, nem elegendi ki Németországot és egy szabályszerű szövetségi szerződés megkötéséről van most szó. A dolgok ilyen való állása — írja a Lumea Românească prágai tudósítója, — sokban komplikálja a helyzetet, különösen Magyarország szempontjából, tekintettel a blédi konferencián legutóbb tárgyalt közeledés szempontjából.

A „Magyar Nemzet” című lap tudósítója arról értesül, hogy Hitler kancellár hétfőn éjszaka saját repülőgépet küldte Budapestre a magyar államférfiak után, hogy azok mielőbb hozzárepülhessenek. A német kancellár ugyanis sürgősen tájékoztatni akarta a magyar kormány tagjait a legutóbbi napok történelmi eseményeiről és megakartta hallgatni, melyek Magyarország kívánságai és a magyar kormány előterjesztései a felvidéki kérdéssel kapcsolatban. A magyar kormány tagjaival folytatott eszmecsere után kedden délután ugyancsak Hitler kancellár saját repülőgépén tértek vissza a magyar államférfiak.

Kihallgatások Hitlernél

A „Romania” Berlinből kapott híradás nyomán arról számol be, hogy Hitler német vezér és kancellár tegnap Obersalzbergben kihallgatáson fogadta Lipsky lengyel nagykövetet. A kihallgatáson jelen volt Ribbentrop német külügyminiszter is.

Ugyancsak a „Romania” írja, hogy a londoni magyar követ félórás látogatást tett az angol külügyi hivatalban.

Itt írjuk meg, hogy Beck lengyel külügyminiszter tegnap kihallgatáson fogadta Molke varsói német nagykövetet.

URANIA Kivételes kettős műsor!

I. Pánik a levegőben

Izgalmas kalandorfilm. Lew Ayres és Florence Rice-vel

II. A jazz bolondjai

A jazz-band fejedelmének JACK HILTON-nak pompás vigjátéka.

5. 7.15, 9.30

Funk német gazdasági miniszter Belgrádban

Belgrádból leltetik: Funk német nemzetgazdasági miniszter magánjellegű tartózkodásra a Dalmát tengerpartra érkezett.

Szeptember 30-án a német miniszter Belgrádba érkezik, ahol három napig a jugoszláv kormány vendége lesz. Azután Törökországba utazik pár napos tárgyalásra.

Benes: „Minden eshetőségre van tervem!”

Ugyancsak a prágai rádió csütörtökön este 7 órakor közvetítette Benes csehszlovák államfő beszédét, amelyet a csehszlovák nemzethez intézett. A beszéd kiragadott részletei a következők:

— „Még elég mozgalmás órákat élünk át, amíg a béke és nyugalom uralma bekövetkezik. Ha a szenvedély felett nem tudunk urrá lenni és annyira elragadtatjuk magunkat, hogy a dolgok alakulását nem értenők meg, fényleg legdrágább kincsünket veszélyeztetjük. Rövidesen meglátjuk, hogyan alakulnak a további fejlemények, de annyit kijelenthetek, hogy szilárdan és félelem nélkül nézek szembe mindennel és szemlélem az eseményeket. Soha nem éreztem félelmet és ma sem félek! Minden eshetőségre meg van a tervem és nem hagyom magamat zavartatni. Megegyeztetést alkalmaztunk és ezen

dolgozunk. Megegyeztetést a világ legnagyobb nemzetei között. Ha erre sor kerül és ez becsületes lesz, a mi népünkre is nagy előny háramlik. Ezért tehát nyugodtan kell viselkednünk. Népünk értelmes és reális. Népünk megértette, mikor kellett cselekednie és mikor harcolnia. Ha harcra lesz szükség, az utolsó lehelletig harcolunk! Politikai vonalunk szilárd és arra törekszik, hogy a ma gyorsan váltakozó eseményekhez alkalmazkodva, józanul járjunk el. Ne veszítsük el egészséges életérzésünket, ami a cseh népet mindenkor jellemezte. A mi ellentétaink rosszakarattal vádolnak bennünket, bomlást, zűrzavart vetnek a szemünkre, tehát a mi kötelességünk az, hogy éppen most őrizzük meg a rendet. Mindenek előtt kiméltjük hát erőnket, mert arra szükség lesz. Ismétlem, szükség lesz!

Mi történt a szudéta-vidéken?

A szudétanémetek Égerben átvették a városparancsnokságot. A szudétanémet városokban a házakra horogkeresztes zászlókat tűztek ki. A határokon mind szudétanémet alakulatok teljesítenek szolgálatot. A rendfenn-tartást horogkeresztes karszallagos rendőrök végzik. Az üzletek kirakatait virágokkal díszítették fel. Mindenütt Hitler és Henlein felvirágozott arcképe látható.

Hidasnémetin az útasforgalom szünetel, egvébként nyugalom van. Bárcrevénél a cseh határőrök visszavonultak. Lénárt községénél a csehek visszavonulásuk alkalmával a határmenti laktanyákból még a butorokat is magukkal vitték. Jolcsva község timárlegényei összetűzték a csendőrséggel. Az áldozatok számát még nem tudják. Drégely-Palánkról jelen-tik, hogy az Ipoly, dacára annak, hogy esőzések nincsenek, mégis igen erősen megnőtt. Va-lószínűnek tartják, hogy a csehek duzzasztók-

kal felnövelték a vízállást, hogy ezáltal meg-gátolják a folyón át a meneküléseket. Ipolysá-gon a hatóságok mindenütt nagy gödröket ás-nak, állítólag későbbi robbantási célzattal.

A szudétanémet határról érkezett jelen-tés szerint cseh részről a vámőröket és a csen-dőröket már visszavonták és a szolgálatot át-adták a szudétanémet párt embereknek. Éger-ben példás rend uralkodik. A városházára és a katonai laktanyára felhúzták a horogkeresz-tes német birodalmi lobogót. Égerben az üzle-tek kinyitottak és megkezdődött az időközben elmenekült szudétanémetek visszaszivárgása. Az üzletek kirakataiban Hitler és Henlein virá-gokkal díszített képei láthatók. A cseh katona-ságot már elszállították szudétanémet területről. A katonasággal együtt eltávoztak a kom-munista párttagok is. Rumburgot a csehek szintén kiürítették. Az elmúlt éjszaka Rum-burgban éjjel tájban tíz hatalmas robbaná-

volt hallható. Beavatottak szerint a városból távozó cseh katonaság robbantott. Több más szudétanémet városban is hasonló a helyzet. A prágai pályaudvarra egymásután érkeznek be a menekültvonatok, amelyek szudétanémet területről magukkal hozzák a cseh lakosságot.

A „Romania” külpolitikai szerkesztőjének cikke Godesbergről

A bucurestii „Romania” külpolitika cikkiró-ja, J. Paleologu a lap legutóbbi számában „Német-ország biztos a győzelemben” címmel cikket írt. Paleologu, aki legutóbb a Népszövetség ülészá-káról tudósította lapját, Godesberge utazott és az ott lefolyó történelmi jelentőségű Chamberlain-Hitler találkozó eseményeiről küld lapjának tudó-sítást. A cikk a következőképpen hangzik:

— „Azokból a beszélgetésekből, amelyekkel jólétesült körökkel folytattam, valamint a lapok energikus hangnemből írott cikkeiből és az itt uralkodó légkörből egyetlen egy dolgot lehet a leghatározottabban megállap-tani: Németország biztos abban, hogy Hitler követelései sikerrel járnak. A siker alatt Csehszlovákia kapitulálását, teljes és mara-dék nélküli meghódolását értik.

— Azok az eszmecserek, amelyek a német birodalom vezetői és a magyar, illetőleg a lengyel kormányfűrtiak között lefolytak, mind azt célozták, hogy Csehszlovákia meg-hódolásának részleteit megtárgyalják.

Eden álláspontja

Eden volt angol külügyminiszter a sajtó munkatársai előtt hosszabb nyilatkozatban is-mertette nézetét a csehszlovák problémára vo-natkozólag. A volt külügyminiszter kijelentet-te, hogy

elhátrított lépés lenne, ha csupán a szudéta-német problémát oldanák meg és a többi kér-dést nyitva hagynák.

Szerinte a háborús veszélyt pillanatnyilag meg-szünteti az a tény, ha a szudétanémeteket Né-metországhoz csatolják. Egész sor más problé-ma azonban megoldatlan marad, amelyek két-három év múlva ugyanolyan bonyodalmakat idézhetnek elő, mint aminő a jelenlegi.

Ha a szudétanémet kérdéssel együtt nem old-ják meg Csehszlovákia többi nemzetiségei-nek problémáját, csak fél munkát végeznek és nem teremtik meg az igazi béke előfelté-teleit.

Aradi szemmel a lázban élő Prágában

Egy aradi diplomás utas érdekfeszítő megfigyelései a cseh fővárosban

Egy ismert aradi diplomás most érkezett visz-sza Csehszlovákiából, ahol két és fél napot kellett volna tölteni Prágában. Azonban csak kellett vol-na, mert egy napi tartózkodás után tovább utazott, amivel tulajdonképpen már választ is adott az ér-deklődésre. Az aradi diplomás egyetlen izgalmas, feledhetetlenül érdekes nap és egy, a vasúti váró-teremben töltött éjszaka után elhagyta a cseh-szlovák köztársaság fővárosát, mert a mai hangu-latban lehetetlenség volt számára ügyeinek elinté-zése.

— Teljesen másképpen látja az ember az ese-ményeket — állapítja meg az Aradra visszatért prágai utas, — a határon innen és a csehszlovák határon túl. Olyan hangulat keríti hatalmába az embert Prágában, hogy esküdni merne arra: a vi-lágháboru elkerülhetetlen...! Elszántan, felké-szülten néznek szembe a csehek az eseményekkel és nem tulzok, ha azt mondom, hogy a nyolc esz-tendő gyermekétől a hajlott koru férfiakig minden-ki elszántan követeli ezekben a válságos napok-ban az elntállást. Az a vélemény alakult ki, hogy ha Csehszlovákiának el kell buknia, akkor ennek olyan körülmények között kell megtörténnie, ame-lyek nem alázzák meg a cseh tömegeket. Ez az ál-láspont mindenestre az ucca véleménye és az ide-genek számára sem nehéz megállapítani, hogy mi-képpen gondolkodik az ucca. Prága terei emberek-től zsufoltak, ezekre menő tömegek hullámanak az uccaókon, ahol általános elkeseredés, de emellett rend uralkodik.

— Az események természetesen minden vonat-kozásban éreztetik hatásukat. Prága üzleti élete csak úgy, mint a közösségi élet minden egyéb-

megnyilvánulása a megbolygatott hangyaboly ké-pét mutatja és egyre jobban érezhetővé válik a még várható fejleményektől való félelem. Mint ilyenkor történni szokott, általános suttogás kez-dődött s a legkülönbözőbb hírek járnak így szá-jról-szájra. Így, amikor elutaztam, az a hír kerin-gett a csehszlovák fővárosban, hogy az általam is igénybe vett vonat, az utolsó szerelvény, amelyet a magyar határon átengednek. Elképzelték, hogy mennyien igyekeztek ezzel az „utolsó” vonattal elkerülni az események gyújtópontjából. Főképpen nők és gyermekek utaztak a magyar határ felé, kö-zöttük csehek, magyarok, zsidók, sőt szudétanéme-tek is. Az utbaeső állomásokon is sokan szálltak le, de az utasok tekintélyes része külföld felé igye-kezett.

— Jellemző helyzetre és a hangulatra, hogy az éjszakát a vasúti váróteremben kellett töltenem, mert Prága egyetlen szállodájában sem kaptam szobát. Minden szálloda zsufolva van, részben a vidékről érkező menekültekkel, akik a fővárosba húzódva várják az események kibontakozását, rész-ben pedig külföldről érkezett idegenekkel, akiket éppen az események szőlítottak a csehszlovák köz-társaság területére.

— Kétségtelen, hogy a tömeghangulat sokkal szélsőségesebb és elkeseredettebb, mint a kormány állásfoglalása. Amíg az állandóan zsufolt, izga-gott tömegektől feketéllő Vencel-tértől a külföldi kormányokig eljut a vélemény, addig sok finomítási folyamaton megy át. Aki azonban maga látta és érezte, hogy mi megy végbe a végletekig felizgatott Prága tömegeiben, sajnos minden biztató előjel és megnyugtató vélemény ellenére is csak borulatóan képes szemlélni az eseményeket.

Rendszeres hajójáratok

az Egyesült Államokba és Kanadába

a „Nieuw Amsterdam”, „Statendam” „Rotterdam” nagy luxuszöszöksökkel, valamint

Középamerika

Trinidad, Curacao
Venezuela, Columbia
Honduras, Haiti, Ecuador stb.

Délamerika

Brazília, Argentina,
Uruguay, Paraguay stb.
államokba.

Felvilágosítások és prospektusok:

Holland-Amerika Linie

Vezérképvisleténél

Organizația Română de Turism s. a. r.

L. H. Lazarovits vezetése alatt

Timișoara

București

Str. Veneția 2. Tel. 3989. • Cal. Victoriei 70.

Érdekes vallomások a Csermák-pör harmadik napján

Pénteken kerül sor a hosszadalmas bünper tanukihallgatására

Csütörtökön reggel folytatták az aradi törvényszéken a Csermák-bünper főtárgyalását. Puticiu Victor né kihallgatását szakította félbe a törvényszék szerdán este és ma reggel arról beszélt, hogy Bucurestiben miként jelentkezett Csermákné kíséretében az Angol—Csehszlovák Bankban, ahol egy másik alkalommal Csermák birtokukban levő értékpapírokat is megmutatta. Arról is tudott, hogy Csermákné Aradon házakat akart venni, sőt követitővel is tárgyalt a vételről. Később azonban Putici Victor azt mondta neki, hogy ne vegyen házat, mert idegen állampolgár, inkább vegyen egy koltát a Hegyalján. Tárgyalásokat is kezdtek erre vonatkozólag Ispravnic Sever dr.-ral.

Putici Victor nem ismerte az ellene emelt vádakat. Kijelentette, hogy ő eleinte csak keveset tudott felesége és lakójuk Csermákné összeköttetéséről, mert egész nap irodában volt. Arról hallott, hogy Csermák állítólag milliomosok, jól is öltözködtek és ő is hitte a híreszteléseket. Beismerte, hogy néhány üzletben garanciát vállalt Csermákéért. Amikor Bucurestibe mentek, nem akart az Angol—Csehszlovák Bankba bemenni, de a felesége rászólt, hogy menjen csak be. Így került a bank prokuristája elé és ott csak annyit hallott, hogy Csermák csehül megjegyezte: „Ez a mi tőkésünk”. (pan financier). Azután tárgyalni kezdtek, de ezt ő már nem érte. Az elnök több kérdése után Gherman Dante dr., Csermákék védője azt kérdezte Putici Victortól, hogy tényleg kártársa volt-e Hartmann Kálmánnak a törvényszéken? Erre a kérdésre Putici igennel felelt.

Délután négy órakerült sor az ötödik vádlott, Kratochwill Jean mérnök kihallgatására. Vele elsősorban a cimbitorlás vétségét igyekezett tisztázni a törvényszék. Kratochwill elmondta, hogy lektora volt egy kurzusnak és soha sem használta

a tanári címet. Ennek ellenkezőjéről hivatalos okmányt olvastak fel, majd pedig rátértek a Csermák-ügyre. Kratochwill maga is áldozatnak mondta magát a mai tárgyaláson. Muzeumokat és képek kiállításokat tekintettek meg együtt, majd pedig, amikor Csermák megszorult, 30 ezer leit kölcsönzött neki. Közben pedig Csermákné állandóan arról érdeklődött, hogy hogyan lehetne nagyobb összeget a bankban elhelyezni? Ő, amikor még nem ismerte Csermákékat és csupán, mint banktisztviselő az Angol—Csehszlovák Bankban felvilágosítással szolgált számukra, kérte őket, hogy írásban érdeklődjenek a banknál. Ez meg is történt és azóta állandóan érdeklődtek nála, mikor érkezhettek pénzüket Csehszlovákiából.

Kapott ő is egy aranykarórát. Összesen négyezben volt Aradon, mindig a saját pénzén. Tagadta, hogy egyszer is autózott volna vádlottak közül valakivel is a csehszlovák követség autóján.

Putici Livius dr. kihallgatása alkalmával elmondta, hogy őt nagynénje és nagybátyja hozta össze Csermákékkal, Puticiék azt mondták, hogy gazdag emberek és legnagyobbik leányuk jó párti volna Putici dr. számára. Ő komolyan kezdett udvarolni és így lett bejáratos a házba, azonkívül pedig ügyvédje is volt Csermákéknak. Nem vállalt sehol garanciát Csermákékról, sehol nem terjesztette, hogy „gazdag emberek”, mert amikor ő kezdett a Csermák leánynak udvarolni, már el volt terjedve rólok a hír, hogy milliomosok. Bucurestiben valóban lent járt, de soha nem látta az értékpapírokat, Putici Livius dr.-nak 35 ezer leiel tartoznak Csermákék még ma is.

Putici Livius dr. kihallgatása után a tárgyalást berekesztette az elnök és annak folytatását péntek reggel 9 órára halasztotta el, amikor is sor kerül a tanukihallgatásokra.

nék ezzel. A költségek pedig egészen szerény számítás szerint kétfélmillió leire tehetőek. De ezenkívül számításba kell vennie a város vezetőségének, hogy városrendészeti terv elkészítésére külön árlejtést kell majd kiírnia, hogy megfelelő szakértők az előkészített anyag alapján megszerkeszthessék a terveket a város fejlődéséről, a változtatásokról és módosításokról, amelyeket a városrendészet érdekében végre kell hajtani. Hozzájárul még ehhez, hogy össze kell állítani a város vízszintezési és uccakegyenesítési terveit és végül az új közigazgatási törvénnyel végképpen hatályon kívül helyezett építkezési szabályrendeletet. **Ez a szabályrendelet még 1910-ben készült és mulhatalanul szükséges az új rendszabályok megállapítása.** Végül pedig, ha mindez megvan már és a miniszterium is jóváhagyta a terveket, ezeknek megvalósítására is gondolnia kell a városnak, ami szintén hatalmas befektetéseket igényelne. **Gondoljunk csak a városrendészetnél mulhatalanul szükséges kiegészítésekra,** Ez minden esetben komoly pénzre kerül.

Meggondolásoknak és kifogásoknak azonban nincs helye, mert a törvény határozott intézkedése ellentmondást nem tűrő helyzetet teremtett. Aradváros vezetősége, illetve a mérnöki hivatal kényszerrel megkezdni a városrendészeti terv elkészítésének előkészületeit — egyelőre ugyanis legfeljebb erről lehet szó. Riscutia Moise alezredes, második alpolgármester, aki a műszaki természetű ügyekben gyakorlati felügyeletet, bizottságot alakított a közigazgatási törvényben előírt feltételek teljesítése, helyesebben ennek tanulmányozása végett. A bizottság tagjai: Vlad Traian a város műszaki osztályának vezető mérnöke, dr. Bellu Stefan építész, dr. Covacevici Eugen és Takács István a kataszteri hivatal részéről, Stoian Dumitru a város műszaki osztályának szak-tisztviselője, valamint Frentiu Ioan és Borncas Traian műszaki szakemberek.

Tekintettel arra, hogy ez kétségtelenül nem helyi vonatkozású bonyóadalom, hanem másutt, más városokban is hasonló nehézségekbe ütközik a közigazgatási törvény vonatkozó szakaszának megvalósítása, előreláthatólag országos rendezéssel szüntetik meg a törvényen-kívüliség helyzetét és teszik ismét lehetővé a városok számára az építkezési engedélyek kiadását.

Beszüntette a városvezetőség az építkezési engedélyek kiadását,

mert az új törvénynek előírása szerint nem rendelkezik a kellő feltételekkel

Országosan kell rendezni az új építkezési engedélyek kiadásának ügyét

Néhány napja Aradváros mérnöki hivatala beszüntette az építkezési engedélyek kiadását, mert a városvezetőség az új közigazgatási törvény alkalmazása során megállapította, hogy **ennek a törvénynek életbelépése óta Aradváros nem rendelkezik építkezések engedélyezésének jogával.** Valóságos ex-lex adódott bizonyos régi hiányosságok miatt, amelyeknek pótlása nem történhetik meg máról holnapra, hanem legalább két esztendő szükséges ahhoz, hogy a városvezetőség — illetve a mérnöki hivatal, — a közigazgatási törvény ezirányú követelményeinek eleget tehessen.

Az ország egész közigazgatását új alapokra helyező nagyjelentőségű törvény előírása értelmében ugyanis **az ország valamennyi törvényhatósági városának, a miniszterium által jóváhagyott, városrendészeti tervvel kell rendelkeznie.** Mindaddig, amíg a városok ilyen tervezetet nem terjesztettek jóváhagyás végett a belügyminiszterium elé, illetve amíg a terv jóváhagyása nem történik meg, a városnak nem áll jogában egyetlen építkezés engedélyezése sem és amennyiben ezt mégis megtenné a városvezetőség, az engedélyt kiadó hatósági személyek személyesen viselik az anyagi felelősséget.

Amikor a törvény erre vonatkozó rendelkezésének végrehajtási feltételeit tanulmányozták, a városvezetőség nyomban megállapította, hogy **Arad nem rendelkezik a megkívánt városrendészeti tervvel, amelynek elkészítése hatalmas munkát, ezenkívül pedig olyan anyagi felkészültséget igényelne, amelynek előte-**

remtésére gondolni sem lehet. A városrendészeti terv alapja és kiindulási pontja a város egész területének új felmérése és teljesen új helyrajzi felvételezése. Azt, hogy ez mit jelent, csak szakértők értik meg, mert csak szakértők tudják, hogy milyen hihetetlenül nagy munka az általános felmérés és felvételezés elkészítése. A mérések külön mérnöki kart és valóságos munkáshadsereget igényelnek, a felvételek elkészítése pedig olyan különleges szaktudást és műszaki felszerelést igényel, ami szinte pótolhatatlan hiányossága lenne a megkezdendő munkálatoknak.

Különb a felmérés és felvételezés egymagában is **legkevesebb két esztendőt venne igénybe,** ha állandó, megszakítás nélküli munkával, megfelelő külön személyzet foglalkoz-

Egyévi börtönre és 20 ezer lei birságra ítélte Weiszlovits Emilt

a kolozsvári katonai törvényszék

Kolozsvárról jelenti az Aradi Közlöny tudósítója: Csütörtökön hirdetett ítéletet a kolozsvári katonai törvényszék Weiszlovits Emil, a nagyváradi Park-szálloda tulajdonosának ismeretes nemzetgyalázási perében. A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy Weiszlovits Emil két ízben követte el a nemzetgyalázás vétségét, első alkalommal, amikor a nagyváradi színházban a királyhimnusz eljátszása közben látcsövétél játszadozott, másodszor pedig, amikor röviddel ezelőtt a Med-

rano-cirkusz nagyváradi vendégszereplése során a himnusz feltett kalappal hallgatta végig. Az ügynek különben több mellékhatása is volt, amelyért Weiszlovitsot már háromnapos fogházbüntetésre ítélte a katonai törvényszék. Erdemben tegnap ítélték ki a katonai bíróság és Weiszlovits Emilt kétrendbeli nemzetgyalázás vétségében mondotta ki bűnösnek és ezért egyévi börtönre, 20 ezer lei pénzbírság és 10 ezer lei perköltség megfizetésére ítélte.

CENTRAL: 5, 7.15 és 9.30 kor.

Öregk és fiatalok, nagyok és kicsik egyaránt élvezik

SONA HENIE világhírműjét **A táncoló angyal-t**

Nem mi dicsérjük! A világsajtó mondja egyhangulag:
Az 1938—39-es évad óriásfilmje: „Csikágó, a bűnös város“

ARADI KÖZLÖNY

Cím: Arad, B. Reg. Maria No. 19.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
ARAD, Bul. Reg. Maria No. 19.

Előfizetési áraink:

Égész évre . . . 840 lei // Negyedév: 210 lei
Félévre 420 „ // Egy hó: apra 70 „

Liliputi csatahajók

A francia, angol, olasz és német haditengerészet már hosszú évek óta újfajta hajóegységgel kísérletezik: Liliputi torpedóhajókkal. A típus legelőször Anglia kezébe építeti. A hajó hossza átlagban 18–25 méter. 2–3 ezer lóerővel két motor hajtja óránként 83–110 km. sebességgel.

Ennek a csöppnyi hajónak a legyerve két kiskaliberű automatikus ágyú és négy 533 milliméteres torpedó. A személyzet mindössze öt főből áll. A hajó akciósegára több száz mérföld.

E liliputi csatahajók torpedóikat nem lövik ki, hanem vízbe ojtják. A torpedók pályáját elektromos uton lehet irányítani, sebességük 70 órákilométer.

E csöppnyi hajóknak az az óriási előnyük van, hogy nagyon mozgékonyak, nehezen vehetők észre, gyorsan épülnek (egy egész széria 6 hónap alatt) s aránylag nagyon kevésbé kerülnek (átlagban 4–5 millió frankba darabonként). Hátrányuk viszont az, hogy torpedóikat körülbelül egy kilométer távolságból kell kilőniük, tehát nagyon meg kell közelíteniük az ellenséges egységet, amelynek ágyúival szemben a csöppnyi hajók védtelenek. Tehát alapjában csak rajtaütészerű támadásokra használhatók. Viszont a rajtaütéseknél egyszerre 20–30 liliputi hajó is harcavethető és ilyenkor pusztulási kockázatuk a megoszlás miatt nem nagy.

A legújabb manőverek mellett tanuskodtak, hogy ezek a kis torpedóvetők lesznek a tengerek legfélelmetesebb legyverei. Anglia most egyszerre 100 darabot készített. Franciaország is hatalmas mennyiségben csináltatja őket. Olaszországnak eddig mindössze 50 liliputija volt, most ott is megkezdődött a tömeggyártás. Híven képen az óceánokat néhány hónap múlva valóssággal elöntik a halálnak ezek a csöpp egységei.

— **IDŐJÓSLAT.** Változó felhőzet, az ország keleti részében esőzések várhatók.

— **Boris bolgár király** Berlinben Berlin, Boris király, miután Koburgban rövid látogatást tett, csütörtökön délelőtt Berlinben utazott.

— **Elfoglalta hivatalát** a város pénzügyi szolgáltatásainak új vezetője, Curiaç Ioan, a lugosi prefektúra pénzügyi szolgálatának volt vezetője, akit — mint már megírtuk — az aradi városi közigazgatáshoz helyezték át ugyancsak a pénzügyi szolgálat élére, megérkezett és átvette hivatalát, amelyet egyelőre Berzovan Ioan igazgatóval együttesen lát el mindaddig, amíg Berzovan Ioan nyugdíjba vonul.

— **Manaila őrnagy látogatása** Aradmegyében. A temesvári „România de Vest” beszámol arról, hogy Manaila őrnagy, az aradmegyei katonai előképzősök parancsnoka látogatást tett Konop. Seprós és Halmágy-csucs községekben, ahol megtekintette a királyi alapítvány mellé beosztott katonai előképzős egységeket, akik a fenti községekben kultúrházakat építenek.

— **Vásárhelyi János református püspök** hunyadmegyei körútja. Dáváról jelentik: Vásárhelyi János erdélyi református püspök vasárnap Hunyadmegye vendége volt. A püspök vasárnap reggel Piskire érkezett a megújított templom felszentelési ünnepségeire. A megyei prefektus nevében Socol főszolgabíró, a görögkeleti egyház nevében Lula Adam lelkész, a román kat. egyház nevében Hoboth József főesperes, a zsidó hitközség nevében Fischer Gyula dévai főrabbi üdvözölte a püspököt. A százhusz terítékes közebed után Nagybarcsára hajtott ki a főpásztor, ahol hetven tagú lovasbandérium s gyönyörű díszkapu fogadta. Istentisztelet után Alpestesre folytatva útját Vásárhelyi püspök. Itt is díszkapu állt a falu határában. Istentisztelet után Piskire tért vissza a püspök kíséretével együtt s ott a templomban tartott vallásos estélyen vett részt. Vásárhelyi püspök a családi élet tisztaságáról tartott beszédet, Csulak Ferencné énekelt, Kiss Sári szavalt, Gazda Lajos hegedült s László Zoltán pedig orgonakiséret mellett énekelt.

— **Katonai iskolát** állítanak fel Halmágyon. A bucaresti-i „România” temesvári kiadványa szerint az illetékes hatóságok előterjesztést tettek a nemzetvédelmi miniszteriumnak, hogy Halmágyon katonai iskolát állítson fel.

— **ELHALASZTOTTÁK A LÉGVÉDELMI GYAKORLATOT.** Az egész országban az elmúlt napra tervezett légvédelmi gyakorlatot a jövő csütörtökre, szeptember 29-re halasztották el.

— **Személyi változások az aradi ortodox román teológián.** Az aradi görögkeleti ortodox hittudományi főiskola tanári karában október 1-én több nyugdíjazás történik. A nemzetnevelésügyi miniszterium részben korhatár, részben szolgálati évek száma miatt nyugdíjományba helyezte Botis Teodor dr.-t, a teológia dékánját, dr. Suciú Iustint és Lipovan Atanasiet.

— **Idegenforgalmi attrakciók Svájcban.** Bernből jelentik: A híres angol motorcsónakversenyző: Sir Malcolm Campbell szeptemberben ismét Svájcban folytat edzéseket és kísérel meg rekordjavítást. Ezalkalommal az edzések színhelyéül az Aargau kantonbeli idilli kis környezetben levő Hallwilersee-t választotta. A szükséges engedélyt Sir Malcolm Campbell már meg is kapta és az illetékes svájci szervek vállalták az edzések lehetővé tételének megszervezését. Az edzéseken a kiváló versenyző eddigi motorcsónakját használja, amelyben egy kétezeröttszáz lóerős Rolls Royce motor dolgozik. A versenypálya hossza több mint egy angol mérföld. Sir Campbell kötelezte magát arra, hogy szombaton és vasárnap a közönség szórakoztatására mutatványokat rendez. A jövő év júliusában és augusztusában Sir Campbell ugyancsak Svájcban folytat edzéseket egy új motorcsónakkal, amelyet jelenleg építenek Angliában.

— **Ismert magyar dalköltő halála.** Budapestről jelentik: Reményi Béla, ismert dalköltő tegnap délelőtt ötvenöt éves korában hirtelen elhunyt. Reményi, aki nagyváradi születésű, háborús dalszerzeményeiről volt ismeretes. „Mikor az est mesélni kezd” kezdetű dalával országos hírnevet ért el.

— **Hayazott Târgu-Neamțban.** Moldova északi részén, Târgu-Neamț városka környékén az elmúlt éjszaka a hőmérséklet plusz 4 fokra esett vissza. A környékbeli hegyeken hó esett.

A legjobb ünnepi kalácsok LYA-nál

csakis rendelésre készülnek
Str. Cercetașilor 5. szám. // Telefon 10-9

— **Porráégett a Târgu-Jiu-i villamosüzem.** Bucurestiből jelentik: Borzalmas tűz pusztított az éj folyamán a Târgu-Jiu-i villamosüzem telepén. A lángok a szélben villámgyorsasággal terjedtek, alig lehetett szó az oltásról. Az épület és berendezése teljesen elpusztult, a kár több mint 20 millió lei. A tüzet a motor felrobbanása okozta. Az eljárás megindult.

— **Szegények a szegényekért.** Megható ünnepségek színhelye lesz az elkövetkező héten Gődöllő, ahol a sokgyerekes családok gyermekeinek intézése szegény házasságokat ajándékoz meg saját maga készítette magyaros burorokkal. Az ünnepségről, amelyet a rádió közvetít, a „Rádióélet” ad képes beszámolót ma megjelent új számában. Valamennyi rádióeseményről, a rádió rendkívüli hírszolgálatáról bőven számol be sok képes cikkben, riportban a „Rádióélet”. A „Rádióélet” kiadóhivatala: Budapest, Sándor-u. 7., készséggel küld ingyen mutatványszámot.

Kellemes otthon

— Ebben a kocsiában úgy érzi magát, mint odahaza!
— Hum!.. Akkor mu'asson inkább egy másikat...

KÉSZEKGEL BEMUTATJUK A MOST ÉRKEZETT ŐSZI UJDONSÁGOKAT. Consum-Inlesniarea tag.

MOTIU DIVATÁRUHÁZ.

— **BÉKEIMAT MONDANAK VASÁRNAP A VILÁG VALAMENNYI KATOLIKUS TEMPLOMÁBAN.** Rómából jelentik: A pápa elrendelte, hogy a legközelebbi vasárnapon, a világ valamennyi katolikus templomában a béke fennmaradásáért imádkozzanak.

— **Fényes lakodalom** Pankotán. Pankotáról jelentik: Fényes lakodalmi ünnepség színhelye volt Sonnenscheln Éliás pankotai főrabbi háza, ahol a főrabbi Anci nevű leánya tartotta esküvőjét Metzl József aradi kereskedővel. Az esküvői szertartást Mátyás Pinkász kántor imája vezette be, majd pedig az örömapa fellemlő beszéd kíséretében összeadta az ifjú párt. Az esküvő után tartott ebéd során számos pohárköszöntő hangzott el és többek között beszédet mondott Szilágyi Imre, a pankotai református egyház lelkésze. Az esküvőn megjelentek a pankotai zsidó hitközség képviselőiben Hertzka Armin uradalmi igazgató, hitközségi elnök, dr. Werner Miklós alelnök, Márton Sándor hitközségi pénztárnok, Morvai Dezső jegyző, Irányi Mór, a világi hitközség képviselőiben: Haás Miksa hitközségi elnök, a Wizo nevében Haás Miksáné. Táviratilag küldött üdvözlőt: dr. Löwy Ferenc marosvásárhelyi főrabbi, az Országos Zsidó Iroda elnöke.

— **MIKROFON A GÁZÁLARBAN.** Londonból jelentik: A belügyminiszterium légvédelmi osztályának laboratóriuma radiobemondók számára különleges gázálarcokat készített, amelyeknek belsejébe apró mikrofont szerelnek, hogy biztosítsák a rádióüzemének folytonosságát légi- és gáztámadás esetén is. Mindegyik rádióbemondó állomáson gáz- és bombabiztos stúdiót rendeznek be légitámadás esetére.

— **FELVÉTELEK AZ ARADI SZINISKOLÁBA** naponta 12–1-ig a színházi irodában.

— **Kedvezményes utazás** Kolozsvárra. A CFR vezérigazgatóságának rendelete értelmében 50 százalékos kedvezményben részesülnek, akik a feleki gépkocsis és motorkerékpárversenyre érkeznek Kolozsvárra. A kedvezmény 1938. szeptember 30-tól október 2-ig érvényes. Az utazásra egész jegyet kell Kolozsvárra váltani és a kiinduló állomásra a kolozsvári vasúti pénztárnál láttamozott jeggyel díjfizetés nélkül lehet visszauazni. A kedvezmény csúppán személyvonatokon érvényes, az utazást nem lehet megszakítani.

— **Felhívjuk Bisorca Gheorghe galsai lakost,** hogy az elvesztett volun-ari igazolványáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában jelentkezzen.

— **AZ AMERIKAI LÉGIFLOTTA FŐPARANCSNOKÁNAK HALÁLOS BALESETE.** Washingtonból jelentik: Wastower tábornok, az Egyesült-Államok légitörzékének főparancsnoka repülőgépbalesetnek esett áldozatul Los Angeles közelében és életét veszítette. A repülőgép személyzete közül egy őrmester szénáé égett.

— **Emelkedik az effektív devizák árfolyama.** Bucuresti-i jelentés szerint az effektív devizák árfolyamában a következő emelkedések álltak be: Angol font 686.55 az előző napi 682.79 árfolyammal szemben, egyiptomi font 703.80 (előző nap: 701.04), palesztinai font 687.25 (684.48), holland forint 76.80 (előző nap: 76.59), dán korona 30.64 (előző nap: 30.50), norvég korona 34.50 (előző nap: 34.36), svéd korona 35.40 (előző nap: 35.25), svájci frank 32.22 (előző nap: 32.09).

— **A repülőgépen szállított cikkek viteldíját** felemelték. A légiügyi miniszterium a repülőgépen exportált élelmiszerek viteldíját az eddigi 12 százalékról 24 százalékra felemelte. Ugyanakkor a repülőgépen behozott cikkek viteldíját 25 százalékkal emelték.

— **Március 23-ára halasztotta a tábla a romániai premontrei-rand jogszemélyiségi ügyében a döntést.** Ismeretes, hogy egy régebbi kormányintézkedés megszüntette a romániai Premontrei Rend jogszemélyiségét. Emiatt a Rend jogi képviselői dr. Gyárfás Elemér volt szenátor és dr. Patzko Elemér utján közigazgatási keresetet indított a nagyváradi itélőtábla előtt, ahol már több ízben tartottak főtárgyalást, mivel azonban a szükséges iratok nem érkeztek meg, az egész ország katolikuságát érdeklő ügyben ítélet nem hangozhatott el. Tegnap délelőttre ismét tárgyalásra tüzték ki az ügyet, azonban ez alkalommal sem hangzott el a végső szó, mert a felek közös megállapodás alapján az ügy tárgyalásának elhalasztását kérték. A bíróság helyt adott a kérésnek és az új tárgyalási határnapot 1939. március 23-ra tüzték ki.

— **Természetjárás.** Az Erdélyi Kárpát Egyesület Czárán I. osztálya f. hó 25-én, vasárnap kirándulást rendez a Hegyaljára. Indulás reggel 8 órakor a villanyossal. Utirány: Liváda—Kaszoja, délután tovább a Solymos-hágón keresztül a Solymos-völgybe, ahonnan tovább iparvasúttal Radnára. Vezető: Gréb Lenke. Ez a kirándulás jelentkezéshez van kötve. Jelentkezni pénteken estig 25 lei lefizetésével egyidejűleg Sándor I. és Társa irodában lehet.

15 évi börtönre ítélték a temesvári betörő fiatalokor gyilkosát

Temesvárról jelentik: Ez év tavaszán szörnyű gyilkosság történt Temesváron: a Bega partján, nem messze a Royal kávéháztól egy megszenesedett holttestet találtak és a vizsgálat folyamán megállapították, hogy Mincsik Gusztáv, rendőrileg körözött betörővel azonos, akinek életét egy revolvergolyóval oltották ki. A gyilkos ezután petrolummal öntötte le áldozatát, — akit teljesen kifosztott, — hogy az öngyilkosság látszatát keltse. — Azonban a helyszíni nyomozás során egy iratra bukkantak, amelyet a gyilkos akkor ejtett el, amidőn elmenekült a bűntény színhelyéről. Ezen irat alapján állapították meg az áldozat személyazonosságát s ezen a nyomon elindulva, két nap múlva sikerült letartóztatni a gyilkost is. Megállapították, hogy Mincsik Gusztáv a gyilkosság előtt néhány órával egy 16 éves suhancal veszekedett, mert a felváltásért rábizott 1000 lejest ellopta. A suhanc azt állította, hogy a „szél kifújta a kezéből...” — Mincsik nem hitte el a mesét és erélyesen követelte a pénzt. Egy fuvaros, aki szemtanúja volt a veszekedésnek elmondta, hogy a suhanc revolverrel is megfenyegette Mincsik Gusztávot, — akit néhány óra múlva holtan, megszenesedve találtak meg a Bega parton.

A detektívek mindezek megállapítása után két napi hajsza után elfogták a gyilkos suhancot: Török Gusztávot, aki a gyilkosságért most került a fiatalokor bírósága elé. A zárt tárgyalás folyamán Török Gusztávot 15 évi börtönbüntetéssel sújtották.

— ZÜRICH TÖZSDEZARLAT: Páris 11.93, London 21.28, Newyork 441.25, Brüsszel 74.40, Milano 23.25, Amszterdam 238.50, Berlin 176.40, Prága 15.17.50, Varsó 83, Belgrád 10, București 3.25.

— Nem zárják be az ausztriai katolikus iskolákat. Az osztrák püspöki kar közleményt tett közzé, amelyben tudatja, hogy a katolikus iskolák nyilvánossági jogának megvonása nem jelenti ezekben az intézetekben a bezárását, mert a katolikus intézetek magániskoláként továbbra is működhetnek.

Ne felejtse el megrendelni Kárpáti-féle ünnepi kalácsát
Wagnernénál, Bul. Regina Maria 19.
(Minorita templommal szemben), ahol a legjobb hegyaljai friss gyümölcsök is kaphatók

— A tornaegyesület turista-osztálya vasárnap a következő túrákat indítja: reggel 5.59 órakor induló CFR vonattal háromnapos bihari túra, kötött létszám. Vezető: Dávidházy Kálmán. Reggel 5 órai villamos indulással hegyaljai túra három napra. Utirány megbeszélés együttesen a villamoson. Vezető: Somodi Jenő. Ugyancsak a reggel 8 órai villamossal egy és háromnapos túra a Hegyaljára. Első nap a Schmidt-ióráshoz. Vezető: Vidák Jenő. Végül a reggel 7.55 órakor induló villamossal háromnapos kirándulás a livádai emlékműhöz földgyengető és parkirozási munkára. Vezető: Szűcs István. A turista dalkör énekpróbái kétfőn és pénteken este tartanak az egyesületi helyiségben. Felkérjük t. tagtársainkat és az énekkedveket, hogy a fenti napokon jelentkezni szíveskedjenek Lázár Jenő karnagynál.

Nr. 7929—1938.

PUBLICATIUNE

Se aduce la cunoștința celor interesați, că în ziua de 29 Septembrie 1938. orele 10, se va ține la Consiliul Eparhial ort., rom. din Arad, Secția economică, licitație publică, pentru vânzarea unui automobil uzat, marca Daimler, evaluat la suma de 25.000 lei.

Licitatia se va ține în conformitate cu art. 88—110. inclusiv din Legea Contabilității publice, Regulamentul O. C. L. și norme publicate în Monitorul Oficial Nr. 127. din 4 Iunie 1931.

Toate persoanele, cari vor lua parte la licitație, vor depune, pe lângă ofertă și o garanție de 5% din suma oferită, iar oferta se va face numai în conformitate cu caietele de sarcini, cari pot fi văzute în fiecare zi de lucru, în orele oficiale, la Secția economică a Consiliului Eparhial.

Arad, la 12 Septembrie 1938.

SECULIN
Consilier, ref. eparhial.

— Uj szérum a gyermekparalízis gyógyítására. Berlinből jelentik: A gyermekparalízis, amely Angliában és Németországban szedte áldozatait, most már végső fele jár. Ez a betegség tulajdonképpen nem is gyakori betegség és rendszerint hűléses szimptomákkal jár. Gyakran olyan gyenge lefolyásu, hogy észre sem veszik. A betegség megelőzésére legutóbb uj. szérumot fedeztek fel és Berlinben a Wirschhof-egyetemen külön klinikát rendeztek be kísérleti célokra.

— „Elmebeteg Hivatalos Lapja”. Newyorkból jelentik: Az Egyesült-Államokban az elmúlt napokban jelent meg az első száma annak a félhavi folyóiratnak, amelyet egykori elmebeteg szerkesztenek. A folyóiratot Illinois államban nyomják és az Egyesült-Államok meggyógyult elmebetegének hivatalos lapja. A különös sajtóorgánium politikai, gazdasági és filozófiai kérdésekről közöl cikkeket, anélkül azonban, hogy ezek a cikkek épelméjük előzetes cenzuráján átmennének. A folyóirat címe: „Az elveszettek és az újból megtaláltak”. Az amerikai közvélemény az uj folyóirat megjelenését nagy érdeklődéssel fogadta.

**RÓKÁK MINDEN SZINBEN
NAGYVALASZTEKBAN
SZŐRMÉK, BUNDÁK**
utolsó dívat szerint, feltűnő oleó árban
ANTALFFY szücsmesternél
színház mögött.
Külön női kalaposztály.

— Nyelv és szaktanfolyamok a Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Szervezetében. A magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak szervezete a szokásos évi nyelv és szaktanfolyamokat október 1-én megkezdi. Részletes felvilágosítással szolgál a Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Szervezete minden este 7—9 között, valamint vasárnap délelőtt 10—13-ig a szervezet Bul. Regina Maria 18. sz. alatti helyiségében.

INSPEKCIÓS GYÓGYSZERTÁRAK:
ANGEL gyógyszerész, Piata Catedralei 16.
(Tel.: 15—30.)
OMESCU gyógyszerész, Bulev. Reg. Maria 16
(Tel.: 14—80.)
KESZTENBAUM gyógyszerész, Strada Mărășești 68. (Tel.: 14—70.)

Küldöttség tárta fel Ralea munkaügyi miniszter előtt a nyomdaipar sérelmét

A miniszter kilátásba helyezte a sérelmek orvoslását

Kolozsvár. Mint ismeretes, az egész ország, de elsősorban a vidéki nyomda-ipar évről-évre rosszabb és rosszabb helyzetbe jutott, elsősorban az általános gazdasági válság miatt, de nem utolsó sorban az egymást követő törvényes intézkedések káros kihatása következtében.

Bénítólag hatott a nyomdaiparra a Monitorul Oficial szervezetére vonatkozó törvény, amely szerint minden hivatalos, állami, megyei és községi nyomtatványt, valamint minden olyan intézetnek a nyomtatványait, amely intézetek költségvetésének jóváhagyása valamelyik minisztériumtól függ, csakis a hivatalos lap nyomdájában lehet előállítani.

Káros hatását érezte a nyomdaiparban az uj sajtótörvény, illetőleg ennek egyes intézkedései is, amelyek nyomán a folyóiratok tekintélyes száma szűnt meg amiatt, hogy nem tudta teljesíteni azokat a feltételeket, amelyeket az uj törvénynek az intézkedései megállapítottak.

A bélyeg törvény, amely az egyes kereskedelmi életben szokásos nyomtatványok (szóró-cédulák, stb.) nagy tömegeire bélyegek ragasztását tette kötelezővé — szintén nyomdai munkalehetőségeket korlátoz, mert a bélyegilleték lerováásával megdrágított hirdetés lehetőséget a felek egyáltalában nem, vagy csak igen szorvosan vették igénybe.

Mindezeknek az lett a természetes következménye, hogy a nyomdaiparban nagy visszaesés mutatkozott.

A vállalatok munka hiányában kénytelenek voltak a munkások tömegeit elbocsájtani és ezáltal a nyomdászok jelentős része vált munkanélkülivé.

A körülmények kényszerítő hatására mind a

„SCALA” NAGYFILMEK SZINHAZA
TEL.: 20-10.

Ma péntektől mindennap!
NAGY KATÓ

Párisban készült milliós világfilmje:

Fejedelmi éjszakák

Orosztárgyu, nagykidíltású filmremek.

Főszereplők:

Elena Vronsky — NAGY KATÓ
Fedor herceg — Fernand Fabre
Forestier — JEAN MURAT
Kuwaloff — Larquey
Marina — Marina Shubert

Pénztári órák d. e. 11 és d. u. 4 órától.
Telefonkérésre és kívánságra jegyeket házhoz szállítunk.

Előadások naponta: 5, 7.15, 9.30 órakor.
Matiné: szombaton 3 és vas. d. e. 11.30, d. u. 3 órakor mérsékelt helyárakkal.

— Rendőrségi hírek. Drecin Andrei, Regina Maria-ut 8. szám alatt lakó városi autouszsoffór tegnap a Saguna-uttn elütötte Moțiu Petre, Dorobanților-ucca 40. szám alatti lakos parasztszekerét. Az összeütközés következtében az autobus ablakai betörték. — Mihutju Rancu, Abrud-ucca 2. szám alatti házának udvarára tegnap este ismeretlen tettesek behatoltak és onnan hat-ezeröttszáz lei értékű lószerszámot loptak el. — Pálfi Pál feljelentést tett a rendőrségen, hogy tegnap este a „Lya” péküzet előtt hagyott kerékpáriját ismeretlen egyén ellopta. — Nagy Julianna, 29. Decemvrie 10. szám alatti lakásába betörték és onnan egy 14 ezer lei értékű ezüstróka prémet loptak el. A rendőrség valamennyi ügyben megindította a nyomozást.

nyomdai munkások, mind a munkaadók együttes lépésre szánták el magukat és a fentebb ismertetett közös sérelmeiket emlékiratba foglalták, azaz a céllal, hogy azt egy munkaadókból és munkásokból álló küldöttség a munkaügyi miniszternek személyesen adja át, kérve a sérelmek sürgős és eredményes orvoslását.

Tegnapelőtt délben 12-kor az emlékiratot Molin Virgil, a Munkakamarák Szövetségének elnöke, Ursica György, a Romániai Grafikai Munkások Szövetségének elnöke, ifj. Vékás Lajos dr., a Romániai Grafikai Munkaadók Szövetségének képviselője, Odiseie Parvulescu, a Bucureștii Gutenberg Nyomdászszervezet elnöke és több munkás kiküldött nyújtotta át Ralea dr. munkaügyi miniszternek.

A küldöttség vezetői egyidejűleg szóbelileg is tájékoztatták a minisztert a nyomdaipar időszerű sérelmeiről.

Ralea miniszter érdeklődéssel hallgatta a küldöttség előterjesztését s ígéretet tett arra vonatkozólag, hogy az emlékirat áttanulmányozása után azokban a kérdésekben, amelyek személyes hatásköre alá tartoznak, intézkedni fog, a többi kérdésekben pedig előterjesztést tesz a minisztertanácsnak és az ügy elintézéséről két héten belül tájékoztatni fogja az érdekelt nyomdai szervezeteket.

A munkaügyi miniszter egyébként megnyugtatta a küldöttséget, hogy a kérdést szívügyének tekinti, mert most is fenntartja a nyomdaiparral újságíró korából származó kellemes kapcsolatot. A miniszter jóindulatu pártfogása után remélhető, hogy végre kedvezően oldódnak meg a nyomdai munkások és munkaadók közös sérelmei.

Mit keres az ember 30.000 méter magasságban?

Kincset érő titkokat kutatnak

a sztratoszféra új hősei

A biológia új megismerését várják a sztratoszférakutatástól

Varsói híradás szerint Buzsinszki kapitány, a kiváló repülőversenyző és Jodko-Narkievicz dr., fiatal lengyel fizikus ezidőszereint nagyszabású sztratoszféra-repülés előkészítésén fáradozik, melyet szeptember és október közepe közt akarnak megvalósítani. A „Lengyelország csillaga” nevű, 120 méter magas léghajó térfogata 124 ezer köbméter, légmentesen zárt gondolával.

A vakmerő vállalkozók lehetőleg 27—30 ezer méter magasságig akarnak eljutni s ott főként a kozmikus sugarakat tanulmányozni.

Vállalkozásuk elé világszerte nagy érdeklődéssel tekintenek s éppen ez ok miatt a start helyén: Zakopane közelében, Cholowska völgyében a lengyel posta- és vasútgazgatás nagyszabású berendezésre készült.

A tudósok legújabbán szinte mohó étvágygal igyekeznek megismerni a sztratoszféra titokzatos birodalmát, melyről eddigelé bizony nagyon hézagos ismeretek

Halállal büntet a sztratoszféra

Ezt a vállalkozást megelőzően 1934. január 30-án az „Ossoaviakhisch I.” jelzésű sztratoszféra-léghajó három utasával 22.000 méter magasságig emelkedett fel, de a leszálláskor 1200 méter magasságban a léghajó kosara leszakadt, utasai lezuhantak és szörnyethaltak.

Az önműködő tudományos műszereket a lezuhant közsár romjai alatt megtalálták s adataikat felhasználhaták. Ezek a tragikusan végződött kísérletek nem retentették vissza a két német tudóst, akik 1935. május havában „Bartsch von Siegsfeld” jelzésű léghajójukkal 12 ezer méter magasságig emelkedtek, de a leszállás alkalmával szerencsétlenül jártak.

A sztratoszféra-repülésre eddig vállalkozott tizenkét tudós közül hatan életükkel lakoltak vakmerő kísérleteikért!

A harmincezer méteres magasság kintzók titka — a kozmetikus sugárzás

A fentebb mondottak után önként vetődik fel a kérdés:

Mit keres az ember 30 ezer méter magasságban, mikor ott legfőbb az azt mondhatja el, hogy koromsötétség veszi körül és hogy nappal is láthatja a holdat és a csillagokat!

Tévedés lenne azonban azt hinni, hogy ezek a veszedelmes vállalkozások hiábavalók volnának, mert ezek a vakmerő tudósok értékes tapasztalatokkal gazdagítják a tudományt.

A legmagasabb határ, ameddig az ember egyáltalán fölemelkedhetik; 30 ezer méter; minél magasabbra száll föl, annak arányában ritkul a levegő.

A léghajó térfogatát tehát ennek megfelelő arányban kell növelni. Eddigi tapasztalatok szerint 16 ezer méter magasságig a léghajó térfogata legalábbis 14 ezer köbméter kell hogy legyen. Ennek arányában tehát a 30 ezer méter magasságig emelkedő léghajót legalább is 140 ezer köbméter térfogatra kell tervezni. De még hogyha sikerül is az embernek ezt a magasságot elérnie — amit csak néhány év előtt is lehetetlenségnek tartottak — voltaképpen még mindig csak a Földet körülölelő légtengernek legalsó rétegében találja magát, amely fokozatosan ritkulva, talán 700 vagy 800 kilométer magasságig terjed.

De vegyük csak 600 kilométer magasságot, mely esetben a harmincezer méter magasságig való fölemelkedés is viszonylagosan nem nagyobb, mint hogyha valaki egy husz méter magas torony mellett egy méter magas állványra áll föl.

A 30 ezer méter magasságig fölemelkedő tudós még mindig alatta marad annak a körülbelül 50 ezer méter magasságban levő, nevezetesen ózonrétegnek és távol lesz ama csodálatos természeti jelenségek fantasztikus birodalmától, ahol lángra gyulladnak a hulló-csillagok, ahol a hajnalpir sokszínű sugarai születnek; ahonnan a titokzatos kozmikus sugarak terjednek és ahonnan a magasba lövelt rádióhullámok visszaverődnek, hogy a mikrofon előtt elhangzott hangot, vagy szót távoli tájak felé elvigyei!.

Az ecetlég élet a föld felett

Am azért mégsem hiábavaló a tudós vakmerő vállalkozása! Nemcsak a kozmikus sugarakat tanulmányozhatja közvetlenebbül, hanem megvizsgálhatja a levegő összetételét, sűrűségét, hőmérsékletét, elektromos állapotát, az ég színét, a csillagok hatását a Föld lég-

teik vannak. Pedig fontos érdekek fűződnek a sztratoszféra tulajdonságainak megismeréséhez, mint amelyet a jövő közlekedése közegének tartanak. A tudósok számítása szerint ugyanis 30 ezer méter magasságban a repülőgépek óránként 800—1000 kilométer sebességgel haladhatnak.

Még emlékezhetünk Piccard belga fizikus vállalkozására, aki 1931. május 27-én 16 ezer, 1932-ben 17 ezer méter magasságra szállt fel 14 ezer köbméter térfogatu léghajójával.

Az „Explorer II.” jelzésű, 103 köbméter térfogatu amerikai léghajó 1936-ban 22 ezer méter magasságig emelkedett, megjavitván Albert Stevens és Orville Anderson amerikai kapitányok rekordját, akik 1935-ben 18 ezer méter magasságot értek el. Ez a kísérlet annak idején világszerte nagy izgalmat keltett, mert az említett magasságban a léghajó burkolata kirepedt s a vakmerő léghajósok szállóernyő segítségével értek földet.

köri villamosságára s megfigyelheti az időjárás jelenségeit is.

De még a biológia terén is érdekes kísérleteket végezhet ott fenn. Így például: a mikroorganizmusok hogyan viselkednek abban a magasságban; vannak-e ott fent valamiféle, eddig ismeretlen mikroorganizmusok!

És megfigyelhető lesz: vajjon az erre a célra különösen alkalmas, ugynevezett drosophila, ecetlég, vagy muslinca néven általában ismert, a legyek családjába tartozó rovarem csirasejtjei hogyan viselkednek és változnak el a kozmikus sugarak közvetlenebb hatása

Gyöngyház-felhők — viz nélkül

Azt hiheink, hogy a sztratoszférában felhő sem képződhetik, mert nincsenek meg a felhőképződés feltételei s nincs vízgőz.

Strömer svéd meteorológus azonban, aki főként a sarki fény tanulmányozásában ért el nagy sikereket, a sarki fényjelenségekről készített számos fotográfiái révén 1926-tól 1929-ig terjedő időben 23—26 kilométer magasságban felhőket észlelt.

Ezek a felhők gyöngyházszínűek voltak; innen a nevük: „nubi madreperlacee”, irizáló, szivárványszínekben játszó szegéllyel. Leginkább napkelte előtt és napnyugta után jelentek meg és gyakran változtatták alakjukat.

A sztratoszférában legújabbán észlelt felhők képződésének kérdése nem könnyű feladat megoldása elé állítja a tudományt!

Mindenekelőtt arra kell megfellelnie: miől keletkeznek azok a felhők! Természetesen víz jelenlétére

alatt, mely kérdéssel ezidőszereint Compton, a chicagói egyetem professzora foglalkozik behatóan.

Ez a megfigyelés fölülte fontos és eredményétől sokat remélnek a biológusok, akik az élet nagy problémáinak megfejtésén fáradoznak.

A kozmikus úr tanulmányozását illetően újabbán a chicagói Carnegie-intézet Nobel-díjas professzora: A. H. Compton automata-léggömb segítségével folytat kísérleteket. A léggömböt, melyben utas nem volt, a szükséges eszközökön kívül állandó működésben levő rádió-leadókészülékkel is felszerelté.

A kísérleti léggömb azonban 27 ezer méter magasságban fölrepedt, de a szállóernyővel ellátott gondola hatvan kilométernyire a fölszállás helyétől sértetlenül földet ért.

Érdekes, hogy a gondolában állandó működésben volt rádió-leadókészülék révén Compton pontosan figyelhette a léggömb utját. A műszerek működését ugyanis a rádió-leadókészülék híven és pontosan jelezte a laboratóriumban figyelő tudósnak.

A kísérleti léggömb közül eddigelé legnagyobb magasságot: 37 kilométert a páviai egyetem léggömbje érte el 1912. december 17-én. Ezek a kísérleti léggömbök arról is tanuskodtak, hogy a sztratoszférában nemcsak hogy nincs szélcsepe, hanem ellenkezően: óránként 100—200 kilométer sebességű szeleket mért le a műszer. De nemcsak a műszerek tanuskodnak erről, hanem van erre vonatkozóan régi megfigyelés is amikor még a sztratoszféráról senki sem beszélt.

Mikor ugyanis a holland-indiai szigetén, a Szundaszorosban a Krakatoa-vulkán 1883. augusztus 26-án kitört, hamuesője 27, mások szerint 33 kilométer magasságba lövelt s ugyszólván az egész földgömböt elárasztotta.

Ez a jelenség arra vall, hogy abban a roppant magasságban széliárásoknak kell lenniök, melyek másodpercenként 22—25 méter sebességgel ragadták magukkal a vulkán hamuját. Tehát még a sztratoszférában sincs mozdulatlanúság, hanem erős és állandó légáramlás van, mely azonban egyirányú s többnyire nyugat felől tart kelet felé vízszintes irányban, emelkedés és süllyedés nélkül, nem ugy, mint az alsóbb légrétegekben a föld felülete fölött.

Tehát sem légörvények, sem forgatagok nem zavarják egyenletes áramlatát, mert hiszen hőmérséklete ugyanabban a rétegben is egyenletes.

kell gondolni, még pedig cseppfolyós halmazállapotú vízre, mert enélkül a felhők nem mutathatnák a szivárvány színeit, melyek oly szépé varázsolják a sztratoszféra gyöngyházszínű felhőjét. De hogyan maradhat meg a víz cseppfolyós állapotban abban a légrétegben, amelynek hőfoka lesüllyed minusz 50 fok alá.

Kísérletileg megfelelő eljárással sikerült ugyan a víz cseppfolyós állapotát minusz 20 fok mellett is biztosítani, de hogy minusz 50 fok mellett lehet-e azt elképzelni: vajmi nehéz!

A másik kérdés: hogyan képződhetik felhő ott ahol fölfelé irányuló légáramlat nincs, mint ahogy az észlelhető az alsóbb légrétegekben. Igaz ugyan, hogy a sztratoszféra felhői olyan lengék, szinte lehetőszerűek, hogy azok a felhők a sztratoszféra átlátszóságát és kristálytisztaságát nem zavarják.

A sztratoszférát tanulmányozó tudósokra tehát sok és nehéz kérdés megoldása vár!

Megkezdték Aradon a visszautasított állampolgárságok törlését a városi nyilvántartásból

Az állampolgárságok felülvizsgálásával kapcsolatos eljárás gyakorlati következményei közé tartozik elsősorban azok nevének az állampolgársági névsorból való törlése, akiknél az elsőfoku bíróság azt állapította meg, hogy nem tudták kellőképpen igazolni jogaikat s így bírói döntés szerint elvesztik állampolgárságukat. Az aradi városi háza közigazgatási ügyosztályához most kezdenek beérkezni a járásbírósktól az állampolgársági ügyekben hozott végzések, amelyek között többnyire szerepelnek a jogok megerősítéséről szóló határozatok. Szerdán vette kézhez Popa Gligore, az ügyosztály előadója az első olyan határozatokat, amelyek különböző indoklással elutasítják a felülvizsgálatra került zsidó állampolgárok igazolását. Összesen hatvan ilyen iratcsomó érkezett a közigazgatási osztályhoz, de csütörtökön már újabb, szintén jelentősszámu iratkezetet iktattak.

Mivel a törvény ugy intézkedik, hogy a meg nem erősített állampolgárságok ügyében hozott elsőfoku végzéseket csakis birtokon kívül lehet megfellebbezni, a közigazgatási osztály még a végzés jogerőre emelkedése előtt, tehát azonnali hatállyal eszközi a törléseket, vagyis az állampolgárságuktól megfosztott zsidóvallású aradiakat kivonják az állampolgári nyilvántartás alól.

Arról, hogy az elismert állampolgárságokkal kapcsolatosan mi a további teendő, nem alakult ki még végleges gyakorlat. Egyelőre minden esetben csatolják a helybenhagyó végzést az eredeti állampolgársági iratcsomó irataihoz. Valószínűleg külön kimutatás készül majd mindazokról, akiknek állampolgárságát a bírói felülvizsgálat után érvényesnek, jogerősnek ítélték.

Veszedelmes gyermekrabló amerikai merészségű szökése a iasi-i börtön kórházából

Iasiból jelentik: A nemzetközi gyermekrablóbanda vezetőjét: Kettyt pár nappal ezelőtt elfogták és a Sf. Spiridon börtön kórházában helyezték el. A banditáknak tegnap sikerült megszöknie. Cigarettaival kínálta meg őt, a cigarettaiban kábító szer volt és az őt elaludt. Ketty börtönőri egyenruhába öltözött és akadálytalanul kilépett az uccára, ahol egy autó várt rá. Néhány óra mulva már értesítették a rendőrséget, hogy Popovici Nicolae 9 éves gyermek eltűnt az egyik nyilvános parkból. A rendőrség intézkedéseket foganatosított Ketty kézrekerítésére.

SPORT KÖZLÖNY

A kerületi tenisz-bajnoki versenyek végső eredményei

Az AAC teniszezői nyerték a legtöbb bajnokságot

Az alkerületi tenisz-bajnoki verseny, amely júliusban kezdődött meg, csak most nyert befejezést, amidőn az elmaradt mérkőzések döntőit lejátszották és nem tartjuk érdektelennek, hogy a végső eredményeket rekapituláljuk. A verseny teljes eredményei tehát a következők:

Férfi egyes I. oszt.: 1. Ungár Kadima. 2. Gábor Minerul. 3. Albert AKE és Somló Kadima.

Női egyes I. oszt.: 1. Irgl AAC. 2. Dombora Gloria. 3. Craznic dr.-né Gloria és Constantinescu Minerul.

Férfi páros I. oszt.: 1. Gábor—Cosmovici Minerul. 2. Ungár—Bartha Kadima. 3. Albert AKE—Farkas Hellas és Craznic dr. Gloria—Tunei UDR.

Vegyes páros I. oszt.: 1. Rödler AAC—Farkas Hellas. 2. Dombora Gloria—Albert AKE. 3. Craznic dr.-né—Craznic dr. Gloria és Constantinescu—Gábor Minerul.

Férfi egyes II. oszt.: 1. Kelly AAC. 2. Izstray dr. AKE. 3. Pascuti Gloria és Tunei UDR.

Női egyes II. oszt.: 1. Dombora Gloria. 2. Irgl AAC. 3. Hönigné Hellas és Bartha Klári AAC.

Férfi páros II. oszt.: 1. Vlad—Lörinczy Electrica. 2. Zirher—Szumerey AKE. 3. Mark—Tunei UDR és Gitta dr.—Pascuti Gloria.

Vegyes páros II. oszt.: 1. Irgl—Margittay dr. AAC. 2. Ioan Minerul—Gitta dr. Gloria. 3. Kelemen—Limbeck AAC és Dombora Gloria—Vlad Electrica.

Ifjúsági fiúk: 1. Wéber II. Kadima. 2. Kardos AKE. 3. Löwinger AKE és Löcs I. AKE.

Ifjúsági leányok: 1. Földessy AAC. 2. Guttmann Hellas. 3. Ioan Minerul és Pascuti Gloria.

Nem hivatalos pontozás szerint (5, 3, 2 pont) a kerületi bajnokság pontversenyén egyesületenként a következő a sorrend:

AAC 27 fél pont (4 bajnokság), Gloria 17 pont (1 bajnokság), Kadima 14 pont (2 bajnokság), AKE 14 pont, Minerul 12 fél pont (1 bajnokság), Hellas 7 pont, Electrica 5 fél pont (1 bajnokság), UDR 2 fél pont.

Az AAC egyébként csütörtökön este sport telepén kitűnően sikerült társasvacsera keretében osztotta ki ugy a kerületi bajnokságon nyert versenyzői között, mint a házi verseny győztesei és helyezettei között az érmeiket.

gresszuson és ugyanakkor fogják affiliáltatni különböző sportszövetségeiket.

Az Ujpest csapatának kitűnő edzője, Sternberg László — mint ismeretes — Amerikába távozott. Sternberg megüresedett örökét az Ujpest Guttmann Bélával töltötte be, aki már át is vette új egyesületben az edzések vezetését.

Dietz Károly dr.-t, a magyar szövetségi kapitányt meghívták Zürichbe, ahol az európai labdarúgó válogatott válogató bizottsága összeállítja az európai válogatottat. Az összeállítási munkát az olasz Mauro és a holland Lotsy mellett tehát Dietz Károly dr. végzi.

Ünnepélyesen fogadják Aradon a német válogatott csapatot

Az FRFA átiratot intézett az aradi sportszövetséghez, amelyben közölte, hogy a német válogatott csapat pénteken este utazik át Aradon és felkérte az aradi disztriktet, hogy ünnepélyesen fogadják a német válogatott együttest. Az aradi sportszövetség már meg is tette a szükséges intézkedéseket az ünnepélyes fogadtatásra és ezúton hívja fel a sportszövetségeket, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg pénteken este fél 9 órakor — lehetőleg az egyesületi zászlókkal együtt — az aradi pályaudvaron, ahol a német csapat ünnepélyes fogadtatása végbemegy. A sportszövetség nevében Blaga Nestor középiskolai tanár, az aradi disztrikt elnöke mond üdvözlő beszédet.

— Sindelar, Platzer, Sesta, Toldi és dr. Sárosy, film keretében lépnek fel Aradon.

O 54.83 m. diszkosszal! Sörbe norvég diszkoszvető edzésben 54.83 m. szenzációs eredményt ért el diszkosszal. Az eredmény — amely természetesen nem hitelesíthető világrekordnak — jobb a német Schröder 53.10 m. világrekordjánál. A fiatal Sörbe további eredményei elé nagy érdeklődéssel tekintenek. A német sportlapok megállapítják, hogy Schröder néhány évvel ezelőtt éppen ilyen üstököszerűen tűnt fel.

O Készülnek a csapatok a magyar nemzeti bajnokság rangadójára. Budapesten vasárnap derbinézőkés kerül lebonyolításra: a Ferencváros és a Hungaria mérkőznek és a két csapat nagy gonddal készül egymás ellen. Mindkét részről súlyos összeállítási gondokkal küzdenek és előreláthatólag a következő összetételben állnak ki egymás ellen a csapatok: Ferencváros: Háda — Tátrai, Polgár — Hámosi, Sárosi III., Lázár — Tánczos, Kiss, Jakab, Sárosi dr., Kemény. Hungaria: Szabó — Kiss, Biró — Somlai, Turay, Dudás — Titkos, Müller, Cseh, Kardos (Kisutsky), Vermes.

„A romániai sportélet a biztos fejlődés útján van“

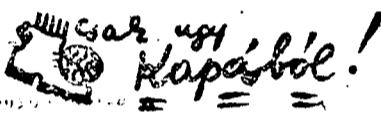
Az UFSR közgyűlése

Bucuresti. Az UFSR a sportszövetségek összefogó szerve, megtartotta ezévi közgyűlést, melyen valamennyi szövetség megbízottakkal képviseltette magát.

A közgyűlés üdvözlő táviratban üdvözölte Öfelsége Carol királyt és egy perces gyászszünettel áldozott Mária királyné emlékének.

Neagu Boerescu főtitkár jelentésében megállapította, hogy a romániai sportélet a biztos fejlődés útján van. A főtitkár bejelentette, hogy két-három évre előre gondoskodtak a sportszövetségek támogatásáról. Bucurestiben az UFSR támogatásával két celluloidt és egy fedett uszodát építenek.

A megüresedett ellenőrző helyekre Aureliu Dragomirescu és Nedelcovici kerültek megválasztás után.

A párisi L'Auto a közeljövőben rendez meg szokásos nagy futóversenyét, amelyre az országos atletikai szövetség ki akarja küldeni Dinu Cristeát, a kitűnő hosszútávutót, az egyetlen román atlétát, aki bajnokságot nyert.

A Venus görög származású fedezetjátékosát, Beifát, mint ismeretes, a közelmúltban vakhelgyuladással megoperálták. A játékos már felgyógyult és még ezen a héten megkezd az edzéseket.

Szovjetország sportkörei azon véleményüknek adtak kifejezést, hogy részt kívánnak venni az 1940. évi olimpiai játékokon. Erre vonatkozólag a jövő évben tesznek bejelentést a prágai olimpiai kon-

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Miniszteri intézkedés a bizományi árukkal kapcsolatos bélyegkötelezettségről

Kilencvenmillió leies bírságot róttak ki négy nagy cégre

A pénzügyminisztériumban fontos határozatot hoztak egy régebben függőben lévő kérdésrel kapcsolatban. A határozat a konszignációs szerződésekről szóló törvény 27. szakaszának alkalmazását tisztázza.

Számos iparvállalat termékeit tudvalevőleg közös eladószervek révén hozza forgalomba. Akkor, amikor a gyárvállalatok és az eladószervek közötti viszony adóügyi szempontból való megítélésére került sor, a különböző pénzügyigazgatóságok a kérdést különbözőképpen intézték el. A vállalatok arra az álláspontra helyezkedtek, hogy termékeiknek eladás végett való átadása egyszerű kommisszió-ügyletet képez, amely után a kommisszió összege után számítandó 2 százalékos illeték fizetendő.

A pénzügyminisztérium viszont arra az álláspontra helyezkedett, hogy ebben az esetben a konszignációs szerződésekről szóló törvény 27. szakasza alkalmazandó, mert az iparvállalatok és a termékeiket elosztó szervek között tulajdonképpen konszignációs szerződés jön létre. Ezért a minisztérium úgy döntött, hogy az említett esetekben a konszignációs szerződésekről szóló törvény a mérvadó és a központi adóügyi bizottság

döntése szerint az ilyen jogviszonyból eredő számlák után 3 ezrelék bélyegilleték fizetendő, ugyan úgy, miniként az eladási számlák után. A konszignációs szerződések után ugyanakkor 0.75 százalékos hajtanak be, ha a szerződés egy évre és 1.50 százalékos, ha a szerződés egy éven túli időre szól.

A fenti határozat alapján négy bucuresti-i nagyvállalatra 90 millió bírságot vetettek ki, mert a konszignációs szerződések után nem fizették ki a törvényes illetéket.

— A CFR által megállapított új valutadiplomák. A vasutak vezérigazgatósága október elsejétől kezdve a különböző valuták után a következő új árfolyamok számítást rendelt el: Egyiptomi font 705.96, holland forint 77.14, drachma 1.08, dinár 3.08, német márka 39.39, belga frank 4.84, belgas 24.18, pengő 27.27, dán korona 30.73, finn márka 3.05, török font 83.83, angol font 688.54, pezeta 19.51, olasz lira 7.24, dollár 143.35, aranydollár 241.86, norvég korona 34.63, francia frank 3.96, csehkorona 4.92, bolgár leva 1.31, svéd korona 35.54, palesztinai font 689.23, zloty 26.65, észak-korona 38.96, svájci frank 32.34, francia arany frank 46.68, arany dinár 4.10, orosz rubel 19.09.

HAMBURG-AMERIKA LINIE

Rendszeres hajójáratok

Északamerika, Kanada, Középamerika, Kuba-Mexiko, Délamerika, Keletázsia, Ausztrália és Hollandiába

Tengeri utazások

tökéletes üdülést és sok örömet nyújtanak! Földközi-tengeri utazások tavasszal és ősszel, Északi-tengeri és atlanti-szigeti utazások, Nyugatindiai utazások, Világkörüli utazások, Utazások Afrika körül valamint olcsó tengerentúli tanulmányi utazások.

Felvilágosítások, prospektusok díjmentesen kaphatók a Hamburg-Amerika Linie S. A. R.

képviselőtől:

Künstler utazási iroda
Arad, Bul. Regina Maria 24.
Telefon 10-86.

Megszűnnek a munkás-szakszervezetek

Foglalkozási áganként állami irányítás alatt álló céhekbe tömörítik a dolgozókat
Megalakulnak a korporációk

A kormány tegnap este minisztertanácsot tartott Miron patriarcha elnökletével. A minisztertanács meghallgatta Ralea munkaügyi miniszter beszámolóját a munkásszakszervezetek működésére vonatkozó törvényjavaslatról, majd a kormány hozzájárulását adta a tervezethez. Ez a törvény a munkásszervezetek központosítását és egységes céhek felállítását célozza. Minden foglalkozási ág területenként egyetlen szervezetbe fog tömörülni. A területi céheket szövetségben központosítják București-i székhellyel. A jelenlegi munkásszervezetek és szakszervezetek megszűnnek.

Ralea munkaügyi miniszter a napokban ismertetni fogja a sajtó képviselőivel a fontos reform részleteit.

A munkaügyi minisztérium tervezetét dolgozták ki a munkaszervezetekre vonatkozó törvény bizonyos szakaszainak módosítására. A tervezetet ma küldik át a törvény-veleményező tanácshoz.

Eddig a jelentés, amely korszakalkotó reform bevezetését jelenti a romániai munkásság életében és szervezetében. Az új alkotmány elveit ülteti át a valóságba a készülő törvény és a szabad szakszervezeti szervezkedés helyébe az állam ál-

tal irányított korporációs rendszert vezet be. Nemcsak a munkásság, de a kisiparosok is közvetlenül vannak érdekelve az új törvény kapcsán, mert az ő testületeik helyébe ugyancsak állami irányítás alatt álló céhek lépnek. Az érdekeltek és az egész közvélemény feszült érdeklődéssel néz elébe Ralea munkaügyi miniszter expozéjának, amely a nagyfotosságu törvénytervezetnek részleteit fogja rövidesen ismertetni.

A Rador újabb jelentése szerint azokkal a közleményekkel kapcsolatban, amelyek egyes lapokban a szakmai szervezetek új rendszeréről jelentek meg, a munkaügyi minisztérium közli, hogy Ralea munkaügyi miniszter a szeptember 20-iki minisztertanácsban valóban előterjesztést tett a munkás, tisztviselő és iparos céhek új szervezetről. Hivatalos közlemény hiányában egyes, hiányosan és rosszul értesült lapok úgy állították be a tervezetet, mintha annak elnyomó tendenciája lenne bizonyos szervezetekkel szemben. Az új törvény megalkotásakor olyan elveket vettek figyelembe, amelyek ténylegesen hasznos működést biztosítanak. Ez a törvény a szakmai szervezetek központosítását célozza, anélkül azonban, hogy megszüntetné a szervezkedési szabadságot.

Uj közbeeső ipari-termékeket vontak forgalmiadó kötelezettség alá

A pénzügyminisztérium rendeletet intézett az összes kivetési pénzügyigazgatóságokhoz, amelyekkel tudatta, hogy új közbeeső ipari és kereskedelmi termékeket vont forgalmi adó alá. Ezek a következők: Nyers márvány, amelyből fényezett márványlapokat készítenek, napraforgó olaj, amelyet szappankészítésre használnak, a nyers növényi olaj, a vászon őrléséből származó por, amelyet villanyfelszerelési cikkekhez használnak, azok az üveggömök, amelyekből a villanykörtéket készítik, azok a kész tárgyak, amelyekben közbeeső terméként új öntött vas van, ilyen cikkek például a konyhakályhák, egyszerű és zománczott vedrek, azok a fatörzsek, amelyekből a mezőgazdasági gépekhez, malmokhoz, textilgépekhez, csomagoláshoz szükséges fűrészáru-

készül, azok a fatörzsek, amelyek saját erdőből származnak és amelyeket később fűrészáruvá alakítanak át közbeeső termékeknek tekintendők, anélkül azonban, hogy a fűrészárufeldolgozása alkalmával újból forgalmi adó alá vonnák.

Az említett közbeeső termékek árát a következőképpen számítják ki: a nyersanyag árához hozzáadják a kezelési költségeket, a normális hasznót, a többi költségeket és az így kapott összeg után fizetik az adót. Ez a kiszámítási mód csak abban az esetben érvényes, ha a vonatkozó cég nem hozza forgalomba a közbeeső árut is, mert ha a közbeeső termék forgalmi adómentes árával foglalkozik, akkor az adót az eladási ár után számítják ki.

Tilos lesz az alku a kereskedelemben?

Bucurestiből jelentik: A ma reggeli újságok jelentése szerint a közeljövőben törvényrendelet léptetnek életbe, amely meg fogja tiltani a kereskedelmi életben az alkut. Természetesen a kereskedelemről és nem a nagykereskedelméről van szó. Az alku megakadályozására és teljes kiszorítására az a rendszabály fog szolgálni, hogy minden egyes árun rajta kell lennie az árának. A kereskedő maga határozhatja meg ugyan az árat, de attól eltérnie nem szabad. Sem drágábban, sem olcsóbban nem lehet adni egyetlen árut sem, mint amilyen fix árat jelez a rajta lévő cédula. Aki a törvényrendelet rendelkezéseitől eltér, az kihágás miatt felelősségre lesz vonva és igen szigorúan megbüntetik.

Újabb nyersanyagok forgalombahozatalát tiltotta meg a kormány

A nemzetvédelmi minisztérium a következő közleményt tette közzé:

Az előző hivatalos közlemény folytatásaképpen az érdekeltek tudomására hozzuk, hogy az alább felsorolt cikkek, amelyeket a minisztertanács 1938. szeptember 15-iki jegyzőkönyve alapján lefűtároztak, az alább feltüntetett mennyiségben csak a nemzetvédelmi minisztérium jóváhagyása alapján hozhatók forgalomba:

Bármilyen gyapjú 80 százalék,
Gyapjúfonal 80 százalék,
Stanilozott dupla bádóg, konzervdobozok részére 80 százalék

Tőkeáramlás az északi államok felé..?

A svéd jegybank legújabb kimutatása szerint a legutóbbi héten arany- és devizakészlete 85 millió koronával emelkedett. Ez az emelkedés érdekes tőkeáramlást tükröz vissza. A helyzet ugyanis az, hogy Angliából, Franciaországból, Svájcba, de még Középeurópából is tökékek áramlanak Svédország felé és ez a tőkeáramlás idézte elő a svéd jegybank arany- és devizakészletének igen nagyarányú emelkedését. Több-ször beszámoltunk már arról, hogy az Amerika felé megindult tőkeáramlás milyen nagymértékű aranymozgalmat indított el. Augusztus óta 175 millió dollár értékű arany ment az északamerikai Egyesült-Államokba s ebből 125 millió Londonból érkezett. A tőkeáramlás útja nemcsak Amerikába vezet, hanem Svédországba is, ami azt bizonyítja, hogy az igen feszült nemzetközi helyzetben a tőkések megítélése szerint Amerika épp olyan biztonságos, mint az északi államok, illetve az északi államok épp annyi biztonságot nyújtanak, mint Amerika. Az angol font gyenge irányzata változatlanul tovább tart és ez a maga részéről is tovább segíti elő a tőke kivittelt.

— Módosítják a munkatörvényt. A munkaügyi minisztérium törvényjavaslatot készített a munkatörvény egyes szakaszainak módosításáról. A javaslatot már el is juttatták a legfelsőbb törvényelőkészítő tanácshoz.

— Megtiltották az értékpapírok tőzsdén kívüli forgalmát. A nemzetgazdasági minisztérium rendelkezése szerint tilos a jövőben részvényeket, kötvényeket és másnemű értékeket szabadforgalomban árusítani. A rendelkezés értelmében ezen értékek értékesítése a jövőben csak a tőzsdén keresztül történik.

Sok tizezer
megelégedett ember bizonyítja, hogy a
„ZEPHIR”
kályha az összes kályhák között a
LEGJOBB
10 kgr. fával fűt egy 24 órán át
normál szobát
Gyártja **Szántó D. és Fia, Oradea**
„ELITE” különleges takaréktűzhely kályhagyárra.
Kapható mindenütt. Kérjen díjtalan árjegyzéket.
Consum és Inlesnirea könyvre 8 hazai hite.
Terakat Csetey és Seitz vaskereskedés Arad
Bul. Regele Ferdinand 49.

— Elhalasztották a kisantant gazdasági tanácsának üléseit. Belgrádi jelentés arról számol be, hogy a kisantant gazdasági tanácsának összeülését, amelyet október 3-ra terveztek, október végére halasztották.

— A NEMZETKÖZI HELYZET KIHATÁSA A TŐZSDÉKRE. Londonban, ahol már napok óta estek az árfolyamok, tegnap a tőzsdéi irányzat nem volt határozott és az egész vonalon tartózkodás volt észlelhető. Párisban is tanácsatlanság mutatkozott a tőzsdén, lanyhuló árfolyamok mellett. Berlinben bizakodó a hangulat, a részvényárfolyamok emelkedtek. A prágai tőzsde vezetősége elhatározta, hogy a zavaros helyzetre való tekintettel a prágai tőzsde forgalmát egyelőre szünetelteti.

UJ KÖNYVEK

— Arnold Zweig: „A verduni iskola”. A Grisa-ciklus közepes része ez a regény, a humanista Arnold Zweig megrázó írása. Színhelye a világháború verduni frontja és a front mögötti hadtábor. Bertin közlegény, fiatal író és fiatal férj egy ilyen frontmögötti munkásosztályban teljesít szolgálatot. Jóhiszemű, lelkes ember, aki önként jelentkezett, mert teljesíteni akarta kötelességét s azonkívül az a hit élt benne, hogy az irónak ismeret kell az élet valóságát. A háborút is, amit csak a szikszavu harctéri jelentésekből ismert. A regény hőse Bertin közlegény, Kroysing és még egy csomó ember, a világháború névtelen és ismeretlen katonái. Témája az az átalakulás, amelyen Bertin keresztülmegy, amikor felfedezi, hogy fantáziáinak színes képei nem fedik a valóságot, hiszen itt, közvetlenül a pokol tornácában, kicsinyes emberi érdekek és bűnök éppen úgy befolyásolják és irányítják a jobb és igazabb emberek sorsát, mint odahaza a mindennapi életben. Az igazi összetartás csupán azokban van meg, akik a lövészárkokban az első sorokban közvetlenül érzik az állandó halálveszedelmet. Az óriási méretű verduni harcokat rajzolja meg ez a könyv, amely az egyes emberek külön egyéni tragédiájából szövődik. A Grisa-ciklus első kötete Arnold Zweig: „Grisa őrmester” 590 lap olcsó kiadásban, vászonkötésben 125.— lei. A most megjelent Zweig: „Verduni iskola” két kötetben ugyancsak Pantheon-kiadásban, szép kiállításban 530 lap fűzve 191.— lei, köve 228.— lei minden könyvkereskedésben, vagy Lepagenál, Cluj. Kérjen teljes új Pantheon-jegyzéket.

— Sinclair Lewis: „A tékozló szülők”. Az amerikai átlagpolgár nagy kigunyolója, Sinclair Lewis, legújabb regényében már nem az a kegyetlen satirikus, akinek a Babitt-szerű véres karikatúrákban mutatkozott, — most dickens-i humorral, jóindulatúan mosolyog hőseinek félszeregein. Ezek a hősök voltaképpen szintén Babittok, ha ezúttal másképp hívják is őket: valamennyien jellegzetes típusai az amerikai középosztálynak, az amerikai business man-ek. Lewis remek galériát mutat be ezekből a típusokból. Az apát, aki kora ifjúságától fogva csak a családja, a gyerekei boldogulásáért dolgozik s ha közben anyagi sikereket ért is el, végérvényben mégis rabszolgának érzi magát. A gyerekeket, akik gondtalanul lubickolnak az anyagi jólétben s a felnőtt kor határán szüleiket még mindig fejőstehekknek nézik. Ebből a türehtetlen rabságból törnek ki a szülők, akik csapat-papot hátrahagyva megszöknek a saját zsarnoki gyerekeik elől, hogy mint „tékozló szülők” világszerte utra induljanak. Távollásuk alatt kiderül, hogy az ifjabb Babitt-generáció nem tud megállni a maga lábán s mire a szülők hazavetődnek, alig megkezdett önálló életük romokban hever. Sinclair Lewis remek képet fest a háborúutáni amerikai életéről, utánozhatatlan jellemzőerővel állítja elének alakjait és a nagy művész biztonságával vezeti át őket sorsuknak izgalmas és mulatságos vészságain. A kötet Németh Andor kitűnő fordításában jelent meg az Athenaeum Regénytár új köteteként. A nemrég indult Athenaeum Regénytár egyes kötetei szép kiállításban, vászonkötésben kötete 119.— lei. Eddig megjelentek: Sommerset Maugham egyik legjobb regénye „Színház”, Julien Green: „Leviathan” és Sinclair Lewis: „Tékozló szülők”. Kapható minden könyvkereskedésben, vagy Lepagenál, Cluj. Kérje az Athenaeum-újdonságok teljes jegyzékét.

Rádióműsor

— Romániai idősítmítás. —

PÉNTEK, SZEPTEMBER 23.

București. 6.30: Ritmikus torna, háztartási és gyógyászati tanácsok. Utána reggeli hangverseny gramofonlemezek. Hírek: Majd a hangverseny folytatása. 13.15: Időjelzés, kulturális hírek, vízállásjelentés. 13.25: Déli hangverseny. „Jön az ősz”. Gramofonlemezek. 14.10: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 14.30: A hangverseny folytatása. A műsorban a következő zeneszerzők művei szerepelnek: Ventura, Hans May, Vacek, Maillart, Toselli, Lincke, Stolz, Brän, Kleisch, 15.20: Különböző közlemények. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02. Időszerű tudományos kérdések. 19.17: Vegyes zene gramofonlemezek. 20: Radu Patruilus felolvasása. 20.15: Gramofonlemezek. 20.40: Egykori román városokról tart előadást C. Giurescu tanár. 20.55: Szórakoztató zene. A műsorban a következő zeneszerzők művei: Joh. Strauss, Ebling, Himmel, Igelhoff, Lecuona, Calle. 21.25: Wagner: „Walkürök”, opera 3 felvonásban. Gramofonlemezek. A berlini opera zenekarának közreműködésével. Az I. felvonás után (21.55—22.10): Hírek. A II. felvonás után (22.50—23): Sport. 23.45: Hírek a külföldre francia és német nyelven.

Budapest I. 7.45: Torna. Utána: Hanglemezek. Kb. 8.20: Étrend, közlemények. 11: Hírek. 11.20: „Bolygólakók” (Felolvasás.) 11.45: „A tudón kívüli gümökör.” (Felolvasás.) 12.10: Nemzetközi vízállásjelentés. 13: Déli harangszó. 13.05: Thomán Mária hegedül. Jeney Zoltán fuvolázik zongorakísérettel. Közben kb. 13.30: Hírek. 14.20: Pontos időjelzés, időjárás- vízálásjelentés. 14.30: Állástalan Zenészek Szimfonikus Zenekara. 15.35: Hírek. 15.50: A rádió műsorának ismertetése. 16: Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. 17.15: A rádió diáklétöréje. Utána:

Ifjusági közlemények. (Felolvasás.) 17.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18: Kissoly mosi Mózes előadása. 18.25: Földes Andor zongorázik. 19: Sportközlemények. 19.10: Radics Béla és cigányzenekara. 20.10: „A vajda tolla.” 20.40: Az Aida c. opera szereposztásának ismertetése. 20.45: „Aida”. (Hanglemezzel). Opera négy felvonásban. Az I. felvonás után kb. 21.30: A rádió külügy négyedórása. A II. felvonás után kb. 22.20: Hírek, időjárásjelentés. 24: Hírek angol és francia nyelven. 0.10: Kiss Lajos és cigányzenekara muzsikál. 1.05: Hírek.

Budapest II. 19.10: Az olasz fametszőművészet. 19.40: Gyorsírótanfolyam. 20.15: Rác Elek magyar dalokat cimbalmozik. 21: Hírek. 21.25: A rádió szalozzenekara. 22.50: Időjárásjelentés.

SZOMBAT, SZEPTEMBER 24.

București. 6.30: Ritmikus torna, háztartási és gyógyászati tanácsok. Utána reggeli hangverseny gramofonlemezek. Hírek. Majd a hangverseny folytatása. 13.15: Időjelzés, kulturális hírek, vízállásjelentés. 13.25: Déli hangverseny. 14.10: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 14.30: A hangverseny folytatása. Gramofonlemezek. Vegyes zene. A műsorban a következő zeneszerzők művei: Delibes, Schubert, Albeniz, Nicolai, Paradis, Bizet, Händel. 15.20: Különböző közlemények. A rádióval kapcsolatos kérdések. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Aktuálisok. 19.17: A rádió szalozzenekarának hangversenye. Vezényel: Const. Bobescu. 20.05: Const. Noica felolvasása. 20.20: Maria Marinescu-Moreanu énekhangversenye. A műsorban a következő szerzők művei: Schubert, Brahms, Liszt, R. Strauss, 20.45: Georges Thill énekel. Gramofonlemezek. 21: A rádió üzenetel. 21.15: A Ghindă-jazz hangversenye. 22: Sport. Hírek. 22.20: A jazz-zene folytatása. 22.45: A Costică Tandin-zenekar játéka az egyik étteremből. 23.45: Hírek a külföldre francia és angol nyelven. 24—1: Gramofonlemezek.

Budapest I. 7.4: Torna. Utána: Hanglemezek. Kb. 8.20: Étrend, közlemények. 11: Hírek. 11.20:

„Móricz Pál elbeszéléseiből” (Felolvasás.) 11.45: „Mit nézzünk meg?” 12.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 13: Déli harangszó. 13.05: Oláh Kálmán és cigányzenekara. Közben kb. 13.30: Hírek. 14.20: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 14.30: Hanglemezek. Strauss János lemezei. 15.35: Hírek. 15.50: A rádió műsorának ismertetése. 16: Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. 17.15: Harsányi Gizi mesél. 17.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18: A posta műszaki tanácsadójának közleménye. (Felolvasás.) 18.25: A rádió szalozzenekara. 19.20: „Amig a kávé és a csokoládé az asztalra kerül.” 20: „Simonffy Kálmán szerzeményei.” Bevezetőt mond Balázs Árpád. Közreműködik Nagy Izabella és Palló Imre, kíséri Pertis Pali és cigányzenekara. 21.15: Zarah Leander film- és táncdalokat énekel. Közvetítés Berlinből. 22.15: Hírek, időjárásjelentés. 22.40: Budapesti Hangverseny Zenekar. 24: Hírek német és olasz nyelven. 0.10: Tánclemezek. 1.05: Hírek.

Budapest II. 18: A rádió szalozzenekara. 18.50: Mezőgazdasági félóra. 20: „A Matto Grosso vadonjában” Irta Wild Lajos dr. (Felolv.) 20.30: „Asszonyok a falum”. 21: Hírek. 21.25: Hanglemezek.

A Vezuv, mint elektromos energia-forrás

Rómából jelentik: Többmillió lírás alaptőkével részvénytársaságot alapítottak azzal a céllal, hogy a Vezuv tüzhányó energiáit kihasználják. A tervek szerint a Vezuv energiáit villanytermelésre használják fel. Az elgondolat egy olasz mérnöktől származik, aki tervet dolgozott ki arra, hogy a Vezuvból kitérő gázokat felfogják. Abban az esetben, ha ez sikerül, akkor a gázenergiát villanyárammá alakítják át. Előreláthatólag nemcsak egész Nápolyt látják el ily módon villanyárammal, hanem a Róma és Nápoly közötti villamosvasutat is. A tervnek mindössze az a hátránya, hogy a tüzhányó erőteljesebb kitérése esetén Nápoly és az érdektelt vonal villanyszolgáltatása szünetelne, maga a be rendezés pedig tönkremenne.

Őszi ruhákat, kabátokat fest, tisztít

Hospodár Str. Eminescu 3.
Str. Stroiescu 13.

APRÓHIRDETÉSEK

A 69094. számú, 1938 július 18-án megjelent miniszteri rendelet alapján az apróhirdetések ára a következő módon állapított meg: Alkalmazást keresők, elveszett, eltűnt egyének, vagy tárgyak hirdetése, fürdő és gyógyhely hirdetések **szavankint 1 leu.** Egyéb apróhirdetés **szavankint 2 lei.** A fenti rendelet értelmében az apróhirdetések ára előre fizetendő.

LEVÉLEZÉS

Halász Firszinek levél ment.

ALKALMAZÁST KERES

Középkorú magános nő bármilyen állást keres. Cim a kiadóban. 5949

ALKALMAZÁST NYER

Megbízható mindenes főzőndő azonnalra felvétetik. Reusz, Bul. Reg. Ferdinand 55. 5961

Kisasszonyt, másfél éves gyermek mellé keresek. Sörraktár. Str. Eminescu 15. 5958

Szobaleány keresetetik. Cim a kiadóban. 5957

Egy jó családból való leányt 1 és fél éves kisleányom mellé keresek. Cim a kiadóban. 5947

LAKÁS

Főtérli üzlethelyiség kiadó. Cim a kiadóban. 5759

Modern háromszobás lakás kiadó nov. 1-re. Volt Földes-palota, I. em. 5962

Kiadó kétszobás, fürdőszobás, parkettás lakás mellékkel. Str. I. Calvin 8. 5960

Üzlethelyiség átadó (esetleg berendezéssel). Str., Pop Cicio 14. (Ortutay-palota). 5956

ÜZLET

Társat keresek

Jól bevezetett női- és férfidivat-üzlethez, feltétlen közreműködéssel, hogy néha feloldithasson, szakismeret nem szükséges. Háromszáz ezer lei tőke megkívánatik. Ajánlatokat **Keresztény társ** cím alatt a kiadóhivatálba kérem. 5951

VÉTEL-ELADÁS

Rádiók, kerékpárok 125 lei heti részlet-fizetésre kapható gyári lerakattal. Str. Marie Chendi 9. udvari raktárban 5218

Zongora, bécsi gyártmány, keresztthurosz rövid, fekete eladó. Bul. Carol 5. 5937

Zongora, Bösendorfer, jó állapotban olcsón eladó. Wagner Károly, Pankota. 5963

Dionálók, ebédők,

kombinátszekrény, íróasztalok, eszlárak, tüstölt tölgy uriszoba, antik náló, biedermeier ülógarnitúra, fiókos seoretair, antik szekrények és vitrinek nagy választékban.

Zalogkölcsondóket

köveztünk. Előlegat adunk, zálog-céduláját olcsón visszavisszaadjuk.

TEMPO bizományi üzlet,
Fischer Elz-palota.

Használt boroshordók és melegágyi üvegrámák eladó. Str. Rázboeni 19. 5948

20 méter vászon 1000 leiért sürgősen eladó. Comisio biz.-üzlet, Dacia-kávéház mellett. 5950

Eladó bécsi gyártmányu hegedül. Cim a kiadóban. 5959

INGATLAN

Egy kisebb magánházat vennék 170—180 ezer leig. Cimeket a kiadóba kérek. 5924

Házhelyek és házak az Astra-gyárral szemben. Cal. Aurel Vlaicu-n eladó. Zimmermann. Bul. Reg. Ferdinand 6. 5955

KÜLÖNFÉLÉK

Elköltözés miatt szoba, konyha, új berendezéssel, fürdőszobás lakással együtt azonnal átadó Cim a kiadóban. 5964

Nagyon jutányos áron

vállalok a leginomabb selyembarisnyákon is **személszedést**

KATZ Biv. R. gele
Ferdinand 12
(többszint)

Haláleset

elutazás, költözködésből kifolyólag veszek készpénzért ócska bútorokat, ruháneműket, ágyneműt, matracot, szony-ekeket, varrógépet, egész lakberendezést, könyveket, festményeket, hangszereket, makulaturapapírt, ócskavasat, padlásneműt, — Vásárol ok lakásban a padláson heverő bármilyen nemű felesleges neműt, íj-momat stb. Vidékre is megyek. Cimeket lakásomra, levelezésemre vagy személyes hívásra hazhoz jövök. Ujdu-uucca 5.

Steiner Sándor.

Telefon 26-15. Telefon 28-15.

HATSCHEK

Ingalanforgalmi iroda
Arad, Biv. Carol 46. (Lakás ugyanott)
előnyös ajánlatok:

MAGÁNHAZAK:

Színházhoz közel főemeletes. 5 szobás, hallos, fanyancé-esempés mellék-lyiségek, garázs, szuterén, személyzeti helyiségek, 1 millió. — Körüli hatszobás villa, parkett, több beírat. cortage-épitkezés, 950 ezer. — Kat. gimnázium mellett ötszobás luxuskivitelben. 400 öl gondozott park, több fürdőszoba, személyzeti helyiségek, 800 ezer. — Főpostához közel magasídsztes masszív ötszobás, fürdőszobás, parkett, esslingeni rollók, nagy kert. kert. 600 ezer. — Villanegyedben főtér. új alapincé-zett négyszobás villa, elő. fürdő, cseléd-szoba, hallból, több szobába direkt beírat, gondozott szép kert. 425 ezer. — **Centrul-mozihoz közel 3 szoba, elő. fürdő, cseléd-szoba, üveges veranda, pince, mosókonyha, parkirozott udvar, 400 ezer.** — **Viztoronyhoz közel magasídsz-tes, alapincé-zett négyszobás, fürdő, cseléd-szobával, cserépkályhák, esslingeni rollók, nagy kert és gyimölcsös, 350 ezer.** — **Központhoz négyszobás, fürdőszobás, erős ház, 200 öl kerttel, 350 ezer.** — **Cal. Romanilor mellett modern villa 345 ezer.** — **Rei. templomhoz közel alapincé-zett négyszobás, fürdőszobás, külön kislakással, mosókonyhával, nagy kert. 320 ezer.** — **Stroiescu-ucca mellett háromszobás villa, elő. fürdőszobával, pince, gazdasági épületekkel, 220 öl kert, 300 ezer.** — **Márósi-uccához közel új magasídsztes négyszobás villa, elő. fürdőszobával, esslingeni rollók, cserépkályhák, 390 ezer.** — **Bul. Reg. Ferdinandhoz közel alapincé-zett háromszobás, elő. fürdőszobával, 265 ezer.** — **Városligethoz közel magasídsztes új kétszobás villa, elő. fürdőszobával, terméskőlapozat, esslingeni rollók 260 ezer.** — **Mosóczy-fejen üccájában háromszobás, elő. fürdőszobás, pince, esslingeni rollók, gyimölcsös 220 ezer.** — **Marosparti magasídsztes háromszobás, cserépkályhával, 190.000.** — **Vasúthoz közel új alapincé-zett, magasídsztes kétszobás, fürdőszobás, 160 öl kert, 180 ezer.** — **Kölcson b e-kebelezésre.**

Legujabb jelentéseink:

A cseh vezérkari főnök vette át a kormányt Csehszlovákiában!

Német birodalmi csapatok vonulnak be a szudétanémet vidékre? — Legujabb jelentéseink a godesbergi titkos tanácskozásokról

Prágából jelentik: Sirovy tábornok, aki a lemondott Hodzsa Milán utódául emlegetnek, ma a Lora délutáni órákban a törvényhozás háza előtt a néphez beszédet intézett, amelynek során hangoztatta, hogy a csehszlovák hadsereg rendületlenül biztosítja az ország határait és várja a kormány határozatát. Figyelmeztette a közönséget, hogy őrizze meg nyugalomát, a kormány igyekezete oda irányul, hogy „mentse, ami menthető!”

Az esti órákban már meg is oldották a csehszlovák kormányválságot, amennyiben Sirovy tábornok vállalta a kormány megalakítását. Az új kormány összetétele:

Miniszterelnök és honvédelmi miniszter: Sirovy tá-

A német rádióállomások péntek-hajnaltól virradólag adott közlése szerint Hitler vezér és kancellár 8-10 nap alatt teljesen elintézték kívánja tekinteni a csehszlovák kérdést — ez időtartam alatt a német csapatok és hatóságok átveszik az uralmat a szudétanémet területek felett.

Chamberlain legujabb javaslatai

A Times teljesen megbízható forrásra hivatkozva közli, hogy Neville Chamberlain milyen javaslatot tesz Godesbergben? Ezek a következők:

1. Nemzetközi bizottság alakítandó, amely megállapítja Csehszlovákia új határait és végrehajtja a lakosság átköltöztetését.
2. Azonnali leszerelés.
3. Hitler kancellárnak és a többi érdekelt vezetőknek közös felhívása a béke és a rend

fenntartására, arra az időre, amíg a megállapodás részleteit végrehajtják

4. Bizonyos megállapított garanciák az új Csehszlovák állam területének sérthetlenségére.

Azt hiszik, hogy ezeken kívül még gazdasági rendszabályokat is fogantatosítanak Csehszlovákia javára. (Rador.)

Egyelőre nem tárgyalnak a lengyel—magyar követelésekről

A Chamberlain—Hitler tanácskozásokról kiszivárgott hírek szerint jelenleg a szudétanémet-kérdés megoldását tartják szem előtt s így a magyar és lengyel kisebbségek kérdésében még nem hoztak döntést. Egyes hírek szerint a magyar és lengyel kisebbségek ügyét külön diplomáciai tárgyalások keretében tárgyalják.

Más jól értesült körök szerint viszont a magyar és a lengyel területi követelések kérdése már ma, a tanácskozás első napján is szóba került Godesbergben, csak hogy Hitler és Chamberlain négy szemközt megbeszélése során. A német és angol kíséret tagjaiból alakult bizottságok azonban kizárólag a szudéta—német kérdéssel foglalkoztak. Ugyanebből a hírforrásból származó értesülés úgy tudja, hogy Hitler hangoztatta Chamberlain előtt azt a követelést, hogy a szudétanémet terület átadása legfeljebb 8—10 napon belül meg kell, hogy történjen, azaz be kell, hogy fejeződjék.

A „Press Association” jelentése szerint a csehszlovákiai magyar és lengyel nemzetiségek követelésével kapcsolatban az angol kormány azon a véleményen van, hogy a kérdés alapját egyelőre a szudétanémet-ügy felszámolása képezi. Ettől eltekintve a godesbergi tanácskozáson a magyar és lengyel előterjesztések is figyelembe vétetnek, de a kérdés csakis ebben a helyzetben van.

Péntek-hajnali helyzetjelentés Prágából

Prágában állandó rendezavargások és utcái tüntetések vannak: az emberek csoportokban tárgyalják a legutóbbi politikai eseményeket és a középületek előtt tüntető csoportok vonulnak fel. A tüntető tömeget katonai, csendőri és rendőri csapatok igyekeznek szétoszlatni.

Benes palotáját erős katonai csapatok tartják őrizetben. A vaskaput sinekkel forrasztják el s az őrség a kapun belül helyezkedett el. Ugyancsak erős katonai csapatok őrzik a miniszterelnöki és a külügyminiszteri palotát is. A magyar konzulátus épületét lovasszázad őrzi és a lengyel konzulátusi épületet egy rendőrcsoport védi meg a rendezavaroktól.

A prágai rádió a rend és nyugalom megőrzésére kéri fel a lakosságot, hangsúlyoz-

va, hogy a csehszlovák hadsereg erős és tettekre kész, — az esetleges veszély alkalmával meg tudja védeni a polgári lakosságot.

Egyes hírek szerint mind erősebben követelik egyes körök Benes köztársasági elnök lemondását. A német távirati iroda jelentése szerint a cseh hatóságok a kommunista elemeket felfegyverzik, hogy a nemzeti szocialisták ellen eredményesen küzdhesse- nek. Állítólag vörös lobogó alatt vonultak fel a felfegyverezett kommunisták, akik jorradalmi terrortól sem riadnak vissza. Egyes vidékeken, így a magyarok lakta helységeken is erőszakos rekvirálás folyik.

Prága válaszolt a lengyel demarsra

Varsóból jelentik a Havas ügynökség: A beavatott körök hangsúlyozzák, hogy a csehszlovák kormány jegyzéke, amelyet a prágai lengyel követnek nyújtottak át, barátságos hangú és egyáltalában nem ultimátum jellegű.

Tömegtüntetések Budapesten

Budapest. A Rador jelenti: Szerdán este mintegy 250 ezer főnyi tömeg tüntetett a magyar fővárosban, hogy a csehszlovákiai magyarokat csatolják vissza Magyarországhoz. A tüntetés után az ifjúság rokonszeny-tüntetést csinált az olasz, német és lengyel követségek épülete előtt.

Churchill újra keveri a kártyát

Windston Churchill, aki szerdán tért vissza Párisból az angol fővárosba, kijelentette, hogy csatlakozik az angol munkáspárt mozgalma- hoz, amely a parlament mielőbbi összehívását célozza. Kijelentette továbbá, hogy az utóbbi napok eseményeit a nyugati demokrácia összeroppanásának tekinti. A csehszlovák front felszabadulásával 25 német hadtest szabadul fel és ezek a katonai erők most veszélyeztetni fogják Franciaországnak a határait.

„Félelmesek a jövő kilátásai...?”

Washington, (Rador.) Az amerikai lapok a cseh szlovákiai probléma megoldási módjával foglalkozva azt írják, hogy az európai válság ezúttal még nem nyer megoldást. Nemcsak Lengyelország és Magyarország, hanem Olaszország is, sőt más államok is hasonló követelésekkel léphetnek fel a közeljövőben. El lehetünk készülve — írják a lapok — hogy az amerikai kontinensen lévő kisebbségek számára is követelni fogják az önrendelkezési jog elvének megvalósítását. Ahhoz, hogy a demokrácia visszavonult Hitler elől, különösebb megjegyzéseket nem fűznek. Más lapok megállapítják, hogy az Egyesült-Államok nem ját szották azt a szerepet, amely várható lett volna.

A Newyork Times szerint egy demokrata állam sem biztathatja a másikat, hogy maradjon a barrikádokon, csak abban az esetben, ha az is követni fogja.

A Newyork Herald Tribune cikkében a következőket írja: A Csehszlovákia által hozott áldozat nem egy elszigetelt epizód, de miután az amerikaiak semmit sem tettek annak megakadályozására, nincsen joguk ahhoz, hogy bírálják. Általában a jövő kilátásait félelmetesnek tartják.

LEGUJABB:

Megindult a cseh katonaság a szudéta-vidékre!

Lapzártakor érkezett jelentések szerint a csehszlovák csapatok páncélautókon és harcikoszikon vonulnak a szudétanémet vidékre, ahol lefegyverezik a szudétanémet őrségeket és az átvett közhivatalokban, ahonnan elmenekültek a csehszlovák tisztviselők, ismét átveszik a vezetést. Egyes hírek szerint a harcikoszikkból és páncélautókból felszólítás nélkül tüzeltek a szudétanémet őrségekre. Asziban és Falkenauban a lakosság körében teljes a fejvesztettség s az aggodalom. A jelentések szerint a csehszlovák katonák letépik a horogkeresztes zászlókat és súlyosan bántalmazzák a lakosságot.

A csehszlovák katonaság megszállni igyekszik az elhagyott, vagy jól meg nem erősített helységeket, a határvonaj közelében éppen olyan csapatmegerősítések vannak, mint a szudétanémet—csehszlovák viszály kezdetén.

Az utolsó percben!

A PRÁGAI csehszlovák állami rádióadó elől francia és angol nyelvű híradása megnyugtatón igyekezik a kedélyeket és részletesen kitér a Hodzsa-kormány által elrendelt moratóriumi intézkedések lényegének ismertetésére. Prága hangsúlyozza, hogy a moratórium csakis a belső bankbetéteket érinti, a külföldi tőke intaktaságát továbbra is biztosítják.

A BRATISLAVAI magyarnyelvű rádióállomás csütörtök éjjel fél 12 órai híradása szerint a godesbergi Chamberlain—Hitler-tárgyalások esetleg már pénteken véget érnek s az angol kormányelnök újra visszarepül Londonba. A hírt Godesbergből még nem erősítették meg lapzártáig.

PRÁGAI ANGOLNYELVŰ rádiójelentések szerint Párisban az elmúlt napon egyszerre két különböző nemzetközi komité is alakult, különböző francia politikusok kezdeményezésére a csehszlovákiai menekültek felszámolására és a csehszlovák—francia barátság további propagálására.

A PARISI nagyadó éjjeli rádiójelentése a „demokrácia győzelmének” állítja be a cseh vezérkari főnök új kormányának megalakulását. Egyben közli, hogy Benes elnök higgadtan ítéli meg az eseményeket, mint beszédében is hangsúlyozta.

Az éjjelutáni órákban jelentik Párisból, Azokkal a hírekkel kapcsolatban, mintha a francia kormány több tagja a lemondás gondolatával foglalkoznék, Daladier miniszterelnök nyilatkozatot tett a sajtónak és kijelentette, hogy a híresztelések — hamisak. Ugyancsak Daladier a baloldali pártok ma délutáni tanácskozásán, arra a kérdésre, hogy összehívja-e a törvényhozást, nyilatkozott és ennek során ismét hangsúlyozta, hogy nem foglalkozik ezzel a tervvel.